

((... نه قده رکى ،

آزادلەغىن يوللارنىدا زنجىر دۇرۇر ،

نه قده رکى ،

حقىقىتى اوزە دېمك قورخولودور ،

او واختاداڭ

نه يورغۇنلۇق، نه سويماق

بىلە جىدىر موبارىزم .

ياناجاغام گونش كىمى (...))

ياناجاغام گونش كىمى

فيكتى صاديق

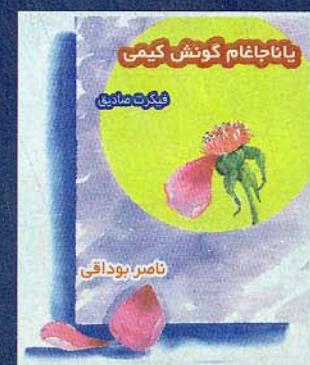
ناصر بوداقى

ياناجاغام گونش كىمى

فىكتى صاديق

ISBN: 965-06-1882-9

شابىھ: ٩-١٨٨٢-٤٠-٩٦٥

YANACAGAM GUNES KIMI

FIKRET SADIQ

NASER BUDAQI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اولو قانرینین آدیلا

صادق فکرت

یاناجاغام گونش کیمی / شاعیر فیکرت صاديق؛
وچوده ن ناصر بوداگی.- تبریز: اختر، ۱۳۸۲.

۱۵۳ ص ۱۳۰۰ ریال: ۹۶۴-۶۷۵۶-۹۷-۲ ISBN

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. شعر ترکی - - جمهوری آذربایجان - قرن ۲۰.
الف. بوداگی، ناصر، ۱۳۵۷ - مترجم
ب. عنوان.

۸۹۶/۳۵۱۱

۲۴۳ ص

۱۳۸۱

۱۱۳۴۴ م

PL۳۱۴/۱۷ ص

۱۳۸۱

کتابخانه ملی ایران

کیتابیں آدی: یاناجاغام گونشی کیمی

شاعیر: فیکرت صاديق

کوچوره: ناصر بوداگی

سای: ۲۰۰۰

صفحه: ۱۵۳

قطع: رفعی

نوبت: اول - ۱۳۸۱

چاپ: افست روز

لینوگرافی: آریتان اسکندر

ناشر: اختر- با همکاری انتشارات چالدران

شابک: ۹۶۵-۶۷۵۶-۹۷-۲

الدە كى سۇي توپلو سونو (كۈچورمه) لۇكەھىن
اڭلۇغۇللارىنى، كېھلىك قورو قچولارىنى و
ادبىيات سئورلارىنى
سونور، لۇزىشىكورو و سليمان محمدى، بخشىلىن ھرادى
و محمد رضا لوانى چنابلارىنى بىلدىريم.

ناصر بوداقى

ایچیندە کىلى

۱۱	اۇن سۆز.....
۱۵	گونشىنى اودورام.....
۱۶	آذربايغان دوغما يۈرۈم، آنام.....
۱۸	اليفباني بىلەمەين نئە مىن ال يازماسى^ ..
۲۶	چۈرەك.....
۲۸	ايشىق شعرلىرى.....
۳۰	مئترو فەلەسى ..
۳۲	اوچۇنجۇ سينەپۇنىياني دېتىلە يېركەن ..
۳۳	اگر مندن سۇرۇشسالار.....
۳۵	يانا جاگام گۇنىش كىمى ..
۳۹	عۇمرۇم تارا بىنzech بىر ..
۴۰	عۇمرە بىل باغلاما ..
۴۱	كىشى اورىسى ..
۴۲	يۇخدۇر.....
۴۳	دوست - ياد ..
۴۴	يئى ايدى ..
۴۵	قلېيىنده اوقدەر ايشىق وارايىدى ..
۴۶	«اومىدە قارغىش» ..
۴۷	تىلى ..
۴۸	گزىمە يە قىرىپ اولكە، اوللمە يە وطن ياخشى^!
۴۹	پاخىلىلغىم ٹۇتور قوْجا گۈرنە ..
۵۰	كؤھنەدىير ماندىر داشلارى^ تۆه ..

۸۲	ایکى گىلە قارا شانى
۸۴	بو چايىن چىنقىلى
۸۶	گونشە
۸۷	كىنۇ سئوگىسى
۸۸	او آخشام يادىندامى؟
۹۱	دئىم
۹۳	يار گلمەدى
۹۵	آيرىلىق
۹۸	باخىشلارين
۹۹	گۆزۈلرین سۈزۈلۈپ
۱۰۱	لايلا
۱۰۲	بىر گىچە ايستەدىم كى
۱۰۳	چار پايدا
۱۰۴	يادىما دوشدو
۱۰۶	شعرىن دۈزد حالى
۱۰۶	بېر جە آن ياشا
۱۰۷	نېتىن هارا - مىزىلىن اورا
۱۰۷	بىراسىم كولك
۱۰۹	آن باها نقليات
۱۰۹	قورخاقيقىق
۱۱۰	بوداق قىران
۱۱۱	كَسَه سۈزلەرن
۱۱۱	او مىد
۱۱۲	اگر
۱۱۲	كۇ دئىيل

۵۱	داش، آغاج اينسان «او مىد مندن اوز دئۇندرىسە»
۵۲	جىغىر
۵۴	واخت
۵۶	الىر - قانادلار
۵۷	گىردىمان - قايالارىندا پايزى
۵۷	لاھىجين يۈللارى
۵۸	نامازگاه كۇرپوسو
۶۰	گىردىمانىن
۶۰	چاي داشلارى
۶۱	حسرتى
۶۱	گىردىمان قايالارىندا پايزى
۶۳	يېردىن گئىيە او مىد
۶۵	«جنوب قوطۇنون»
۶۶	ناغىلىن وطنى
۶۷	نه ياخشى كى مشەلوار
۶۹	ولس
۷۱	آخردا اينسان گىلدى
۷۳	آى حاقيىنداها بىر شعر
۷۶	ائىح... سىزە نە واركى
۷۷	بونا ھىجران دئىيرىن؟
۷۸	ائىح، سىزە نە واركى؟
۷۹	محبىت
۷۹	مئ دئىير: «گلىن گىڭىك»
۸۱	سن دە دارىخىرسان، من دە
۸۱	ال چاتماز - ذىروه مىسىن

أۇن سۆز

بشرىت اۇزونو دىنىب دىنلەمكىدە هېچ نەدىن چىكىنەمە يىپدىر. شئعر بوقايدا ياشىرىنىڭ شاهىدىدىر. اينسان شئعر يازماقى و دادا دوغروسو شئعر او خوماگى بىر قارانلىق ساعاتلاردا، بىر آن ايشىقلاتماق حئساب ائدىر. بو گونلر شىمال شئىرى چىشىدىلى سالقالارلا سئچىلىپ، كوچورولور. بو كۈچۈرمەلرده اىكى مەمم سۇزو نظردە آلماق اۇنە ملى دىر.

1- شاعيرين باخىشى

2- كۈچۈرەن (اوخرجو) باخىشى

«رولان بارئىت» يازىز: «اوخرجو دوغولان يىشىدە، يازىچى اولە جىكدىر» بىر او دئمك دىئىل كى مؤۇلۇف، اوخرجو ياخىر بوراخىمىر. بلکە اوخرجو اوزايىدا يوردىرىتىنە كى ئىستكلىرىنى يازىچىنى يايماقلالا، اجتماعا بوراخىر. اينسانىن ذهنىنىدە كى تصویر، مفکورە و ايدىيا او نون گۇردو بىر عمللىرىدىن، اىشلە كىلدەن و عذابلاردان آسىلى دىر. دئمك يازىچى بىر آچى دان و او نون اثىرىنى كۈچۈرەن، ترجمە ئىدەن و يا خود سىنەدىن سىنە يە نقل ئىدەن باشقا بىر آچى دان آراشدىرىلمالى دىر. يقىن كى اوخرجو فضا آختارىر. بو فضانى اونا وئرمىكىدە اثرى ياياللار ھمن اىشى گۇرۇرلىكى يازىچى گۇرۇر.

شوبەھە سىز، من ياراتماقدا بىحث ائدمىرم بلکە اثرى نئچە تأويلى و تفسىر ائتمەيى بىحشە او تورورام. حقىقت بودوركى مؤۇلۇف حاققىندا دانىشماق و بىر اثرى نىقدە او تورماق بىرايىكى واراقدا اۇدەنىملىز. فيكىرت صاديقىدە بىر اصلدىن

سو	113
بىر داملا سۇيۇن سەرگۈزشتى	114
قاىغى و قاتاد	114
اورك	115
چىھەط و حیات	115
چىچىك و تىكان	116
بىرگە ياشاياق	116
خاتىن كىندى آپىدەسى	117
باتى ليمان	119
من اۇرالام	121
بايكال	126
گونش، دئمە، بىلىرىميش	128
اود	130
گىڭچەل ياندىغىنەدان	132
وطنин آل بويۇدا داشى	133
يوردىرىتىنە	135
باجى - قارداش ناغىلى	135
«آرزو بولاغى»	140
قربىت آت - قربىت آت	150

ايراق دئىيل. فيكىت صاديق، وطنين گونشىنى او دور. وطن اونا «اليفانى بىلە يەن نە مىن ال يازماسى... (۱) حۇكمۇندە دىر. وطن اونون اوره يىنى قان ائتسەدە، او، قانىنى وطنە باغيشلا ماقدان چە كىنمه يېر. وطن اونو تارىخى حسرتىرە، اولاي لارا و آيرىليقلارا دويونلە يېر وطن، همن منظوم ترازدى.

فيكىرلر اوستونە دوشوب، دويونلە نىر. فيكىت صاديق بختىار واهابزادەلر كىمى دوشونجە شاعيرى دىر. دوشوندويونو سادە جە يازىيا دولوب، شئعرە چئويرىر. گاهدان تارىن سىيملىلە، گاهدانا فەھەلرلە سىس سىسە وئىپ، اينسان دويغولارىنى ترئىمە او تورۇر. اونون دوشونجە لرىنى كىچىك بىر شئعرىندىن آلماق اولار.

كونول سوپوق آى اولونجا
ايلىدىرىم اول، ياندىرىپ ياخ،
بىرجه آن ياشا

ساكىت آخان چاي اولونجا
بىرجه دفه سئل كىمى آخ،
عۇمرۇ وور باشا؟

يقىن كى بو شئعرلىرى كۈچورەن همين احساسىن صاحىبى و همين دوشونجەنин مالكى دىر. شاعيرلە، او خوجو بىرجه دۇنە سئل اولوب آخماقى، سىس - سميرسىز آخان چايالارдан اوستون بىلىرلر. بونو زامان اونلارا اوپىرە دىب. بونو نە كىمى فصالاردا ياشادىغى گونلر، اونلارا اوپىرە دىب دىر. فضابير فضادىرىكى سوپوق آى اولماق جنایت دىر. فضا بىر فضادىرىكى گرگ ايلدىرىم كىمى چاخىب و ائله جە فصالارى يارادانلارى ياندىرىپ ياخاسان.

من ناصر بوداقى جنابلارينا بوكىتايىن يايماسىندا چىكدىيى زىمتلىرى دوشونەرە كى، بشارت وئرىرم كى داشدان يۇنۇلان فصالار اونلاردا كى كىمى دوشونجەلرە مالك اولان اينسانلارين، حرارتلى اىستكىلرىنىن تأثيرى آلتدا ارىبب سوا ولاجاقلار.

حۇرمتلە محمد رضا لۇمائى

گۈنىشىنى اوْدورام

گۈنىشىنى اوْدورام،
 سۇلارىندان اېچىرم وطنىمىن
 سوئىنېجىنى، كدرىنى دادىرام،
 يوللارىندان كىچىرم وطنىمىن.
 داغلارىنىن چىچىسى مىنىمىدىر.
 گۈش رىنگلى چۈزۈمى مىنىمىدىر.
 بىس من نه وئرىم اونا؟
 آخى نه يىس وار.
 آرزوادان و آلىن تىرىندن ساوايى?
 وطنىم ياندىرىبب عمرۇمۇن چىراڭىنى.
 من ده جان آتىرام كى، اوْنو
 ياندىرىمايم ھاوايى.

دده قورقۇدوم منىم،
فضولىم منىم.
ارايىگىدلرى دۇنياجا تانىنان
شاعىرلىرى اولدوز - اولدوز يانان،
گۈيۈم كایناتىم منىم.

هەرئىرده چكىلىن آدىم منىم.
قوّلوم قانادىم منىم.
آذربايچان، دوغما يۇرددوم، آنام!
من دە سىنىن كورپە جە بىر يارپاڭىنام.
سن مۆدرۇك قۇجا،
سن توڭىج بىلكلى جاوان.
بىزىرسىن قوجامان
نهشىڭ، ياشىل آغاچا
بىر بۇداڭىن شاخە - شاخە
سەرلىپ آرازدان اوْتىا
اورداتېرىز، ارك قلاسى، ساوالان.
بىر بۇداڭىن قاراباغ،
بىر بۇداڭىن ناخچىوان،
بىر كۈنشە بۇيلانىز.
باڭى، شىروان، مىل، مۇغان.
آذربايچان، دوغما يۇرددوم، آنام!
من دە سىنىن كورپە جە بىر يارپاڭىنام.

آذربايچان دوغما يۇرددوم، آنام

وطن مۇقدس تۇرپاڭىم،
ابدى يانان اوْجاقىم منىم.
وطن - معروف بایرپاڭىم،

عئەرمۇنورا فرق ائدىن،
بىر تۇپاڭىش ساپاڭىم منىم.
اوچا وطنىم!

اۇنۇ دولان دىئىل،
ايلكىن باخىب كۈرددۈيم،
چۈرەينى يىدىيىم
دۇغماكىند، دۇغما ائل.

بىشىكىدىن دوشوب ايمكەلەدىيىم يېز.
آذربايچان، دوغما يۇرددوم، آنام!
من دە سىنىن كورپە جە بىر يارپاڭىنام.

وطن قابارلى ئىم
بىلدىيىم ايلك سۆز،
دئىھە جە يىم سۇن سۆز
وطن آنا دىلىم منىم.

خالچانى بۇتا بىز.
بۇتا بۇلۇدا بىزز
بۇياندان قىرقۇوولا,
اوياندان اوْدا بىزز.
خالچادا تاغ گۈرمۇش.
تاغدا چىراق گۈرمۇش.
آيدىمى، آى قاشدى مى،
يۇخسا اوْراق گۈرمۇشم؟

خالچادان دونهنى سۇر!
تورپاغا دئونهنى سۇر!
گون نكى آلىشانى،
آى تكى سؤنهنى سۇر!

II

خالچا - قدىم خرىطە، حكىمتله دۇلو شعر
بۇردا ذەجه نقطە يېرىكتىبلىق سۆز دېئير.

خالچا اوْزاق دونهنىن بوكونه گۈل خونچاسى،
مین يېرافسانە سۈيلر ھرگۈلۈ، ھر قۇنچەسى.

اليفبانى بىلمە يىن نىنە مىن ال ياز ماسى

I

خالچا ناخىش - ناخىشدى،
بۇ بۇلۇد، بوياغىشدى،
يىزى گۆللو باهاردى،
كۆبە سى قارلى قىشدى.

خالچائىن گۆلۈنە باخ،
ايلىمە نىن دىلىنە باخ،
اوياندا اوْجاغىينا،
بوياندا كۆلۈنە باخ!

خالچا باخ، خالچا باخ!
بنزە يېر آخارچا باخ.
ساحىللارى بله نىب
چىچىك آچمىش آلچا باخ.

ناخچيونان ناخيشلاري عجميدن يادىگار
بو خزللى خط - پائينز، بو يارپاقلۇ خط - باهار.

نوشابە دن سۆز آچىرى بىردى دن گلن خالچا،
تۈۋۆز قوشۇدور سانكى، آز قالىر قانادآچا.

بو خالچانى يېر زامان گۈرۈب سۇلطان مەممە.
گۈرنە دايىشىر ناخىش، گۈرنە دىئىر سىنىق خط.

بو قوربىدن قايىدېب قۇووشوب دۇغمائۇردا.
بونۇن آدى يازىلېب، اوزو گۈروننمۇر بۇردا.

بو خط اوْنۇن اوْمىدى، بو خط اوْنۇن سد ايمكاني،
سئىنجى - داغ لالە سى، كدرى - چۈل تىكانى.

هر ايلمە سى يېر حرف، هر دويونو كلمەدى.
گۈزۈمو يېر آنلىغا يانا چىكە يېلمە دىم.

بو گۈل اوْخدور، بوكامان، بو شهر بوداقلا.
بۇ گۈل چندىرى، بودۇمان بودا گىرك داغ اولا!

اليفبانى يېلمە يېن ننه مىن آل يازماسى.
بىرگۈتونه حك اولۇب ھم اوّزو ھم دونىاسى.

بو آينه بىندلى اثودن، بو آلاچىقدان گىلب،
بولاھىبىجا تۇخونوب، بو قالاجىقدان گىلب،

بو خالچا پول - پول يانار، اوْزوندە «باليق» اوّزىز،
يىتلە خان آرازدىر، سىنه سى ماوى خزر.

ياغدىز «بۇلۇد» خالچانى، ياغسىن خىير - بركت
ياندىز «لمپە» خالچانى، آليشىب يانسىن حىرت.

گۆللۇ داغ انگىدىز بىر خالچانىن چىشىنىسى
خۇنجاسىندا قايىنايير آبى - حىات چىشىمىسى.

بو گۈل گۈنى گۈلە بىززە، بو خۇنچاشلاڭ دى.
«خيال گۈروننمىز» - دىئىن، گىل گۈركى، خىال نە دىر!

بو بابىكدىن نشانە، بو ختايىدىن قالىب،
بورنگىدە، بو نقشه دە او واخت كى وطن قالىب.

كۆرلە حاشىە لەمېش گونش پارچاسىدېر بۇ!
دەدە قورقۇد قۇپۇزلى قازاخ خالچاسىدېر بۇ!

بوبۇتا - «يالقىز بوتا»، بودا «بالالى بُوتا»
بودا «كۆسولو بُوتا» باشى بلالى بُوتا.

«قۇجا» دىدرگىن دوشوب، «شيخ صفى» پريشان.
دئۇن يۇخدور وطنە تۇپقاپىدان، لۇوردان.

III

بو خالپا «موغان»، دى مى؟
اۇلدوز اولوب ياندى مى؟
چمن - چمنه باخىب،
اۇزوندن اوْتىندى مى؟

بو خالپا «قىمەل» دى مى؟
قۇنچە دى، بۇمۇلدۇمۇ؟
قىشىن اوْغلان چاغىندا
اۇندان كۆل اوْمۇلدۇمۇ؟

بو خالپا «تىرىز» دى مى؟
عصىرلىرى گىز دى مى؟

بويۇمۇ كۆل چارخ ايمىش «چىرخ فلڭ» مىش دئمە.
بوسو قوش آرخ ايمىش، «كۆل» گىرمىش دئمە.

بوقۇل بابا داغىدىر، بوقۇل شىروان دۆزۈدور،
بوقۇل كۆزۈدور، بوقۇل قاش، بودايارىن اوزۇدور.

بو قىلىچاق سۆنبولدور ها! بوتۇپ دا تۇرپاڭ ايمىش!
بو شاخەلر خان چىنار، بو لىچىك يارپاڭ ايمىش.

ساوالاتىن قاشىنازە ياغىمىش قارا باخ!
زىجىر بۇيو بىغايدا دنه لەنىمىش نارا باخ!

بۇردا اوستە كىل - كۆنش! بۇردا اوچ بۇجاق - چادىرى!
بو قاناد قىرآت ايمىش، بو اوزۇن زولاق جىدىرى.

بو خط «پىشىك آياغى» بورنگ «نار چىچىكىدىر.
بو كۆنشىن ساچاگى، بواۇلدوز لەچە يىدىرى.

سېچان دىشى ناخىشلار مېروارى دۆزۈمودور.
سالخىم - سالخىم لەھىل، آبىشىرون اوزومودور.

بولاھ اوදولو ھالە، بونزگىز اوۇلدوز بولۇ،
بو قىزىل كۆل - سوگىلى، بو سارماشىق يارقۇلۇ.

قۇلۇ «جىجى» دى مى بوا!
يابىلاق كۆچۈدوموبوا!
اورىين قانادىمى،
الىن كۆچۈدوموبوا!

«قاراباغ» بوخالىچادىر!
بۇيۇ تاوانا چاتىر.
هردوپونون اوْجوندا
عومان باياتى ياتىر.
بو خالىچا «قوبۇستان» دى،
ھرگۈلۈ بىر داستاندى،
آغ ساپى تۈيدان قالىب،
قارا ساپى ياسداندى.

بو خالىچا «پىرە بىدىل»!
ناغىلدى، خالىچا دېئىل!
شۇغۇ اوْزۇمۇ قارسىر،
چىراق دېئىل بە نە دىر؟

بو خالىچا «خىلە - بۇتا»
قارىشىپ كۆلە بۇتا
يۈز معناسى آچىلىپ
سېرىدیر هەلە بۇتا.

اوچوق، ناخىش كۆرپولر
آيرىلەقىدان اىزدىمى؟

بو خالىچا «قۇبا» دى مى?
كۆلۇ ائل اوبادىمى?
بىربۇتسى دۆنیا يَا
تائىندى مى آدىمى؟

بو خالىچا «شىروان» اوْلار!
ناخىشى روان اوْلار!
بو خالىچايما باخانىن
كۆنۇ فىراوان اوْلار!

بو خالىچا «كېجە» اوْلار!
ناخىشى اينجە اوْلار،
يىزى كۆل، خۇنچاسى كۆل
كۆبەسى قۇنچە اوْلار.

«قارا قاشلى» دى مى بو!
بۇرۇق ساچىلىدى مى بو!
ھر اىلمە سى آيرىلېق،
كۆزو ياشلىدى مى بو!

دۆشمن قاپیسینا آپارىز چئرك

كۆئرك سامان چئپو اولسادا گۈوودن
سۈيکەنېب چىنىنه بويىر گۆرەسى.
عىزىز ساخلا يېرلار سىنى ھر اۋدە،
عىزىز ساخلا يېرسان سىن دە ھركىسى.

اوْدو باغلا يېيلار پروْمەتىئىله.
چورىي إيلك دە كىشىف ائدىب اىنسان.
اوْدىئىرە اوليمپىدن گلىب دېئىرلر.
چۈرىي تاپېيلار آنا تورپاقدان.

وطن چۈرىيىنه ياد كىمى باخما!
تىكىجە ياشاما قچىن چۈرك يېشىلىمیر!
يىشدى داغ آشىرىر تك بىر جە لۇغما
بو، دۇغما تورپاگىن گوجو دېئىل مى؟

چئرك

آقىزىل سۆنبولوم، آغىرلاش، سارال!
كەھ با رنگىنلە بۇيا زەمىنى.
سن اولمایان يېردىه آرزۇلار سۇلار،
دن - دن اول، تىل - تىل اول، باخىم، سئىنېم.

تۇرپاگىن جۈوهرى، گۈشىن نورو،
بۇلودون گۈزىباشى فارشىب سنە.
سن گۈرمە سە يەدىم دايىنېب دۇرۇب.
نە چۈلە باخاردىم، نە گۆى چەمنە،

سن قۇجا زىزدۇشىدىن قالىيسان بلکە،
شىروانىن مۇغانىن، بركتىسىن.
بىراووج مېرووارى وئرسەلر اگر.
بىراووج بۇغا دا دىيىشمەرم من.

آچۈلۈم - چەمنىم، سۆنبولە بىزى،
وطېين چۈرەبى بۇل اولسۇن گەڭ.
دۇستدان آيىپ دېئىل، آدامى بىضاً

III

كۆچەلر ئىمەلە چىراق بان اولدو،
كۆنشه بۇروندا كىدىن يۇللارى.
ايشىقلار چىچىم، من باغان اولدوم،
قۇرودوم اونلارى، سئودىم اونلارى.

هار داسا كىمىنسە ايشىغى سۈنوب.
قلىمىن چىراڭى سۈنوب سانمىشام.
قوڭلاريم نىچە يۇل مفتىلە دۈنوب
ايشىق يانما يىنجا اوزوم يانمىشام.

IV

بؤيىدوم، موھندىس اولماق اىستەدىم،
سادە جە ايشىقچى ايشه دىم آنجاق؛
«موھندىس لا يىحە چكە جك» - دىدىم،
من ائو- ائدۇلانيپ ياندىرىدىم چىراق.

ايىدى هراوـتاقدا يېرـاولـدوـزـيانـىـرـ،
اـوـدوـ زـحـمـتـىـنـدـنـ، نـۇـرـوـكـوـنـشـدـنـ.
عـئـمـرـوـمـونـ آـنـ اـوـدـلـوـ گـبـجـىـلـىـكـ چـاغـىـنىـ
ايـشـىـغاـ چـتـويـرـىـبـ يـانـدىـرىـمـىـشـامـ منـ.

ايشىق شعرلىرى

شعرلىرى نىمە لە ايشىقلا دۇلۇ،
بىلدىيم ھەشىرىن ناغىل ايشىقىدىر.
بىشىن يۇلودور ايشىغىن يۇلۇ،
دۇشونجە ايشىقىدىر، عاگىل ايشىقىدىر.

انسانىن اۆزۈدە كۆنشىدن قۆپۈپ،
دئمە كى، ايشىقسىز عۆمۈر ياشانىر.
گۈزىلىرىن قلىنىنده سۆزۈلۈب هوپۈپ.
چۈرىيە، چىچىيە، داغا، داشانور.

من لاب اوشاقلىقدان وۇرغۇنام اودا،
ايشىق آختاراردى گۈزۈم ھەرآخشام.
آنام لامپامىزى گىچىج ياندىراندا.
«جيـزـراـ- جـيـزـراـ» دـيـئـىـبـ چـوـخـ آـغـلـامـىـشـامـ.

ھە ايـنـدـىـيـەـدـكـ قـالـىـبـ يـادـىـمـدا
الـيـمـ يـانـاـ - يـانـاـ اـوـدـ قـالـادـيـغـيمـ
ايـلانـ گـۈـزـونـدـهـ كـىـ پـارـيـتـىـنـىـ دـاـ.
ايـشـىـغاـ اوـخـشـادـىـبـ قـامـارـلاـدىـغـيمـ...

ايشىقلى شهر
اثىب - قالغان پىللەلر
اوْميد يۇللارى،
ووصال يۇللارى

يىز آلتى كۆچەلر اوچون «ساغ اول»
پىچىلداديم.

دۇنوب باخدى
دايانا جاغا
مئترو فەله سى.
يىزدە تە سىرىيىك.
أوداتە سىر.

داياناجاغا
باخدى يئنە.
كىرىپىكلىيىندن آسىلمىش
يوخو قۇرغوشونونو
سېلکە لەدى
چىرىپىدى يىئە.
دىيلقەسى تەتمىز،
پلاشى قۇپ قۇرو.
قايتىدى ايش يىرىيە

مئترو فەله سى

يىر فەله كىچىدى كۆچە دن
دىيلقەلى، پلاشلى، يۇخوسوز.
دىيلقە سى تۆز-تۇرپاق اىچىيندە
پلاشى چىپ هاچىپ سو...

فرېت آلماغا چىخىمىشدى.
اللىرىنە باخدىيم،
يۇرغون، قابارلى،
دۇزوملو، اعتبارلى.
يىرجۇت آدى آل.

يىرىن آلتىندا
مرمردن بىتۇندان

مۈجۈزە هۆرن،
ناغىل هۆرن اللر.

اوللە
ابدى ظۇلمىتىدە

اوچۇنجو سينفونىيائى دىنلە يېركن

اڭر مندان سۇرۇشسالار...

باكىداسۇرۇشورلار
هارالى اولدوغۇمو
«شىروان لىيام» دئيرم.
آياقلارىم ايلك دە
اوردادىبىدىرىتە.

ايلىك دە يېز اوْزوندە
اوردادىمكە مىشم.
سۇنسوزكايىانا باخ!
شىروان بىر اوْووج قۇرباق،
اودوركى، «شىروان لىيام»
دئمك اولمۇر همىشە.

گىشىدە سۇرۇشسالار،
آذربايجانلىيام من!
پارىسە دوشسە يۆلۈم
دۇستوم دا، دوشمنىم دە
يىل آذربايغانلىيام من.

بىر آغىز اوسۋىسىم فريادى
بىر تۇتام ياسلى بۇلۇد.

سۇنزاگۇنىشىن آددىم سىسلە
سۇنزا طوفان قاباغى سوکوت.

دالغالارىن پارچالانماسى،
قابالارىن اوْلماسى،
بىرده - دده قۇرقدۇ.
سۇنزا كرم يانغىسى،

سۇنزا چىلىك - چىلىك سىنان سو،
تائىش چىچىك قۇخوسو،
دۇغما يۇردۇ.

سۇنرادا بىرسۇال؟
ساچىلارى قارىشمىش دۆنیامىزى
راكىت اوجىلارى داراياجاق مى،
يۇخسا كۆتان دىشلى?

سۇنزا رودئىن فيكىرىلى انسانى.
نىڭارا نېھىلىق.

سۇنزا دا سۇننجو آككۇرد - اوْميد!

ياناجام گونش کیمی

نه قىدەركى ،
آزادلىغىن يۇللارىندا زنجىردۇرور،
نه قىدەركى ،
حقيقىتى اوزە دئمك قۆرخولودور،
اوْ واختا دك
نه يۇرغۇنلوق، نه سۇيوماق
بىلە جىكدىر مۇبارىزم.
ياناجام گونش کیمى.
قىرمىياجاق ايرادە مى ،
قاز سو باسى ،
دار آغاچى ،
داش قالاڭى ،
اورقىنینا چىكىلندە باشقالارى ،
دوشمن گۈرددو منىم طوفان حىدىتىمى .
منىم درىانىفرتىمى .
منىم قايا اينادىمى .
دئوردىر يانىم ظۇلتى اولدو ،
كىزلىمە دىم من آدىمى .

اگر مارسا اوچارسام
اوردادا اينسان وارسا
ايقىتىخارلا دىئرم :
يئر اوْغلو يام، يېرىلىم -
يئردىر دوغما وطنىم!
يېرىسىز سايلماسىن قوى
يئرە بو سئوگىم منىم .
يئرە بو عشقىم منىم
يئرە يېردىن گۇئىيە دك
اولان اوْميدىم منىم؟

بىش اوجۇن ،
دۇنيا اوجۇن.

دۇنيا اينسان وطنىدىر.
دۇنيا اينسان دىيارىدىر.

نه قىدەركى ، موھارىبە قۇرخوسو وار ،
نه قىدەركى ، گىچە - گۈندۈز سىلاح آرتىر.
نه قىدەركى ، اسارت وار يېڭىزۈزۈنده ،
ياراشما يېرى بىلە دۇندا.
اينسانلىغا لايق اولان
دۇنيا گىرك
يېڭىزۈلۈنە.
تىكە - تىكە دۇغرا يېرلار منى گۈندە ،
ديرى - دىرى ياندى يېرلار منى گۈندە.

بۆز بوقەر دۇغرا يېلسام ،
مین بوقەر ياندى يېلسام
مقصدىمدىن چىتىن دۇنم .
اولدوزلاردان بۇغۇرۇبدور منى آنام .
ايىدى گۈچۈپ طوفانام .
كۈھنە لىبى داعىداحاق زىزىلە يەم .
اينسانلىغىن باھارىيام -

عئەرمۇم سېنىق بۇداق كىمى بىردىن سۇلدۇ ،
كىزىلە تەمە دىم من آدىمى
مین قارتالين قانادىنا دىيشىمە دىم
بارالانمىش قانادىمى .

نه قىدەركى ،
چۈرۈك دردى اينسان اوجۇن آغىز يۈكىدۇر
نه قىدەركى ،
ويىجىدانلى يۈخ ، پوللو اولماق اوستۇنلوكىدۇر ،
او واختا دك
نه يۈرۈغۇنلوق نە سۈبۈماق
بىلە جىككىرى مۇ بارىزەم .
ياناچاغام گونش كيمى ...
قۇربانلارىم توکىندىرىم قۇدرىتىمى .
اصل دئىوش مىئىدائيدىر دۇنيا بۇگۇن .
من بىلىرم

نەن اۇتروكىللە لىنر آرزو لارىم .
من بىلىرم
نەن اۇترو دۇستاق اولوب اىختىيارىم .
فقط دوشىن شىۋىنە سىن .
من دئۆزەرمەن هەزابا
نۇھم اوجۇن

عۇمۇرمۇ تارا بىزه يېر

عۇمۇرمۇ تارا بىزه يېر،
اوستۇنو سىيملەر بىزه يېر.
يېرسىم آغ، يېرسىم سارى،
ھرسىم بختىم تىمائىل!

پايىزى كىيم گىتىرىپ.
آيرىلىقنى كىيم سالىپ؟!
عۇمۇرمۇ تارا بىزه يېر،
اوستۇنو سىيملەر بىزه يېر.

يېرسىم آغ، يېرسىم سارى.
چئورىلى باخ، سىسىم سارى.
پايىز گۆرمۇش كۈنلۈمۈن
فالمايىپ يېرسىمىساري.

ايلىدىرىملا دۇلو گۆزىم،
جار چىكىرم كایىنا.ا
يىئىدە بىش بىلسىن گىرك،
گۆزىدە بۇتون سىتارەلر.
گىزىشىم نىتىمى....
بۇتون دۇنيا آزادلىغا چىخانادك.
نە يۇرغونلۇق، نە سۇيوماق.
يىله جىكدىر مۇبارىقىم.
ياناجاغام كۆنش كىمى!
ياناجاغام كۆنش كىمى!

کىشى اورىيى

اۆرك كىنى اولما، دوه دئىلسىن،
بۇراخ بۇ آهلارى، غوصەدن آل چك.
آغلاما، سىتىقا، بېتى دئىلسىن،
كىشى كۆكسوندەسەن، كىشى اول، اۆرك!

آجىنى اۆستە - اۆستە قالاما، بىسىرى،
شىرىنە يئائىلە، كۆز تۇتسۇن يارام.
اوجاغى بىلە كۆر قالاما، بىسىرى،
اۆزۈن دە يانارسان، من دە يانارام.

ئىچە يۇل دئىمىشىم، هەر يۇل اۋتە
اومىد باغلاماڭلە، كۆردونمو ايندى،
جىنلىرىن چىخىماسىن كۆلرلەسە،
اۆزۈن يان، اۆزۈن چك، اۆز اجىرىندى.

عۇمرە بىل باغلاما

عۇمرە بىل باغلاما، عۇمور ازىدىن
آمانا بىند اولوب، آمان، آى آمان.
اۇلوم قاششان كۆزۈن آراسىندا دىرى،
ياخشىيى باخشى اول، يامانا يامان.

دانما ائل اوپانى، دانما سىلىنى،
تۇتسۇن كرم كىمى، كۆزۈن اصلىنى.
آيیر آستارىندان سۈزۈن اصلىنى،
گىتىرمە هېچ وده كۆمانا كۆمان.

ياشابو دۆنيادا سن جۇرمىدىانَا
قىلىنىن اوْدوندا كىڭىك درد يانَا.
سادە اول، مغۇردا اول، آخىمادوردىانَا،
داغ داغ دئىپىلە، دۇمانا دۇمان.

دوست - ياد

دارگئونمەدە الله ييرم،
دوستو دوستدان، يادى ياددان.
ياد وار يامان گۆزە كىرىپر.
دوست وار تمام چىخىپ ياددان

دوست وار دوستلا فرھىدىر.
دوست وار دوستا كىلىدىر.
دوست وار دوشمن اوركىلىدىر،
مارىتىدا يير آلتдан - آلتدان

وار دوستلارى يوخ اولدولار،
ترە دوستلار چۈخالدىلار،
اونلارىن داسىناغى وار
كېچىرلىمى صباح اوددان.

يا خىشىسىنى سىنايىرام.
يامائىنى قىنايىرام.
ايىدى - ايىدى تائىيىرام.
كىم سالاجاق كىمى آتدان.

يۇ خلدور

هراوركىدە اينصاف يىتمىز.
هربۇلۇددا ئىنسان يۇ خلدور.
هەدرەدە سئل شوتومە،
ھر اۇرماندا آسلان يۇ خلدور.

اينصاف دوردور - آز تاپىلار،
آز تاپىلان دۆر صاف اولار.
داشدا مىگە اينصاف اولار،
اينصاف يۇخسا ئىنسان يۇ خلدور.

اينصاف ساخلار آركىشىنى
انصافلاڭ ئورھر ايشىنى.
گۈردونباينىن گەرىشىنى
چىن يۇخسا - آسان يۇ خلدور.

اينسان اينصاف بالا سىدىر.
اينصافسىز قلب سۇلاسىدىر.
اينصافلى آد قالا سىدىر
اينصافدان يىئى آد - سان يۇ خلدور.

قلېيندە اوقدەر ايشيق وارايدى...

باشىنин اوستوندە ياستى بىر تې
دئۇنوب قو توکونە بالىشىن اولدو.
قلېيندە اوقدەر ايشيق وارايدى،
بىر دىرەيى باشداشىن اولدو.

سۇيوق داشلار دۇرۇب چىيىن - چىيىن،
نه يامان چىكىلىدىن سوکوت اثىيەنە
بو قدر سۇيوقلۇق ياراشمىرى سەنە،
اونتارىن رىشە سى سىر داشىن اولدو.

دوئىانى دۇلانيپ گىرىپ گلمىسىن،
يىشە دە وطنى دوغما يىلىمىسىن،
نىيە اسیرگەدىن سۇن كىلەنى سىن،
سۇن سۈزۈن سۇن كىلە كۆز ياشىن اولدو....

يى ايىدى

آدم آتابېشىتىدە كى آلمانى
دردىيىندەن درمە سەيدى يىئى ايىدى.
فلڭ منه بو دونيانى، بو جانى
ۋەردىيىندەن وئرمە سەيدى يىئى ايىدى

پىس آدامدان بىرى باشدان حذر ائت،
نه سۇلطان اول، نه پىغمەر، نه حضرت،
آغىز دىشە، كۆز آغىزنا نظارت،
كۆزىنە كۆرددۇ، كۆرمە سەيدى يىئى ايىدى.

اوز باشىما بلا اولوب اوزدىلىم،
اوزكۆرپومو يۇماقدادىر اوزسىلىم،
اوزقالامى يىخماق اىستراوزالىم،
تا ازىدىن هۇرمە سەيدى يىئى ايىدى....

تىسىلى

قورو تىسىلىيە تىلىمدىر قىلىم،
قورو تىسىلىيە مۇحتاجام ايندى -
گۈكлю بوداقلارىم ياشىل قالسادا
كۈكونو سئىل يۇموس آغاجام ايندى.

يۇخسا هېچ ائله بىل آنام اولمايىب،
دوئىدا بوادادا آدام اولمايىب
واختىندا دادىنا چاتان اولمايىب،
هاچىرىپىنام ايندى، هاقاچام ايندى.

بۆكولوب مۇحكىملىك ، يۇرولوب دۈزۈم،
أۈزۈمە تىسىلى وئىرىم أۈزۈم.
آتا قايغىسىيلا توخ ايدى گۈزۈم،
آتا حىرىتىلە من آجام ايندى.

«اوْمىدە قارغىش»

اوْمىد يامان يېرده آلداتدى منى،
اوْمىدىن اوْمىدى قېرىلسىن گۈرۈم.
آلاكۈزلەنى آلىپ آپاردى،
أجلين گۈزلە كور اولسون گۈرۈم.

بو سۇن آيرىلېق مىش، نىجىھە يىلمە دىم؟
قوش اوللوب يائىنا اوْچا يىلمە دىم،
يشىملىك اليىدىن قاچا يىلمە دىم،
طالعىن قاپىسى وۇرولسون گۈرۈم.

سېنە مە چىكىلن آتا داغىدیر،
تىسىلى يېر آز جاڭدر داغىدیر.
هاردان يىلە يىدىم كى، وىدائع چاغىدیر،
اولومون اۋز يىئى كور اولسون گۈرۈم!

پاخىللېغىم ڭۈتۈر قۇجاڭۇرنە

پاخىل اولمامىشام اوشاق چاغىمدان،
پاخىللېغىم ڭۈتۈر قۇجاڭۇرنە.
آن بئىبىك پاخىلمىش طىبىت اۇزو،
كۆدلدىر اۇزوندن اوچاڭۇرنە.

يىرياندان بالانى آنادان ائدىر،
يىرياندان مىرحت، اينصاف اۋىرىھدىر.
داغىتما بۇوانى، آه و - نالە دىر،
سېندىرما بۇداڭى هاچاڭۇرنە.

دوئيانىن گۈنلىرى آغلى، فارالى....
تونماز ھەڭلىنىن بۇردا فارارى.
قلىيمىن باشىنى دۇمان، قار آلىر،
بىش گۈنلۈك دوئيانى بىجاڭۇرنە.

گزىمە يە قرىب اولكە،
اولمە يە وطن ياخشى!

آتا داغىنى داگۇردو گۈزلىم،
داغلارىمېن باشى دۇمان، چىن اولدو.
آتايىلار دىدى: - «بۇگۇن موزوار».
آتا سىزلىلار دىدى: «بىزە تىن اولدو».

بو يازىنى پوزا يىلسەيدىم اڭ!
پاشىمان قلىىمى دىدىر بلكەلر.
گزىمە يە ياخشىدۇر قرىب اولكەلر،
اولمە يە موقىددس يئر- وطن اولدو.

بو تۇن يارانمىشىن سۇنو قىيردىر،
بو ئۆلەت پىردىر، آچلىماز سىردىر.
ايىدىن بىلە داها مېيم چۆن بىردىر:
بۇندىن اولمادى، بۇندىن اولدو؟!

داش، آخاج اینسان

«او مىد مندن اوز دئۇندرسە»

او مىد مندن اوز دئۇندرسە،
پېنجرەمى دئىسە قۇرخو.
بىر اليمدن قۆپۈز ئوتار.
بىر اليمدن دەھ قۇرقۇد.

قىرب اولسام ياد ئىللەدە،
قىرب سىم قىرب كىمى،
آغ آتىندىا اوچوب گلر
كۈمە يىمە خىزىرنى.

دارماجالدا دارا دوشىم
يىلىنمزسە يالان دوغرو،
تىز گۈندرر خان ئىيازى
هارا يىما قۇچ گور اوغلو.

عەمۇر آجى اولسا بىلە،
خىال ائدر اوئۇ شىرىن.
شىرىن - شىرىن ناغىللا ردا
آرخاسى وار هەر شاعىرىن.

كۈھنە دىيرماندىر داشلارى تىزە

او زو قاپ قارادىر، او زو آغ اولسون،
اورك آغىسىنى سۇيۇتدۇ تۇرپاق.
دئۇنوب آغى چايى، آغى سۆيلەدى.
اونو دا، منى دە او وۇتدۇ تۇرپاق.

بىر ناغىل اويدىردو - آتا او مىدىلى،
بىر كتاب باغلادى - قارا جىلىدىلى،
بىر سىغىنچاڭ وئرىدى - آغى كېلىدىلى،
ھۆنكۈرن قلىسى كېرىتىدى تۇرپاق.

گۈچ اينسان اوغلو داش اولا دئزە،
بو نە تصادۇفدو، نە دە مؤجۇزە.
كۈھنە دىيرماندى، داشلارى تىزە،
داغ بۇيدا داغىمى او يوتىدو تۇرپاق.

گلين چىخىن سىتەم اوستە.
 من ده گولوم بو دونىادا،
 اىستە يىمجه گۈزۈم سىزى.
 آدىم، اورك آغرىتسادا،
 حىاتىمىدىر آياق اىزى.
 من اوت باسمىش بىر جىغىرام،
 اىنسان اوچون دارىخىرام.

جىغىر

درە كىچىپ، داغ آشىرام،
 ياماجلارا دىرما شىرام.
 بىر طرفىم چاي، اوچورۇم،
 بىر طرفىم قالىن مىشە.
 اىللر بۇيۇ تكمى دۇرۇم؟
 فيكىرلىم من همىشە.
 من اوت باشمىش بىر جىغىرام،
 اىنسان اوچون دارىخىرام.

بۇرغون گۈزۈم يېلدا قالىپ،
 دئوردىيانىمى تىكان آلىپ،
 اىستە مىرم ايتىم باشىم
 اوْنۇدولموش جىغىر كىمى.
 نىھ لازىم بىر حىاتىم؟
 قىراجا قاسا اوميدىمى؟
 من اوت باشمىش بىر جىغىرام.
 اىنسان اوچون دارىخىرام.
 ائى اىنسانلار، دستە - دستە

گۆزل عمل اوْغروندا.
اورك واختلا دئيپونور،
آرزووندا واختلا بئول.
واخىندا سئىينىب، سئو
واخىندا آغالىيپ، گول.

قايىغىدان واختى بۇرج آل!
بۇخدان واختى بۇرج آل!
واخىنى بوش كىچىرمە.
واختا آيىلمە اوْجال!

واخت

واختا فارشىب سۋىنچ
واختا فارشىب كدر...
واخت آن بئىوك اومىددىر
ايتىرمە واختى هدر.

واختى كىزلىتمك اولماز...
غىّار خىسىسلېتىلە
بىلمىز قىرىنى، خىجىل
واختى سخاوت ايلە.

باشىمىزىن اوستوندە
واخت - دئموكل فيلينجى،
هرايشى واخىندا كىزور
واخت اوستونو آلىنجا.

واخت أرىسىب سۆز اولور
دىلىمىزىن اوْجىندادا.
واخت آخىرقۇي آخسىن.

گىردىمان - قا يالارىنىدا پا يېز

لاھىجىن يۇللارى

لاھىجىن يۇللارى ناغىل گۆرپولو.....
باخىرسان ائله يىل اىزلىر هۆرولوب.
يۇللاڭ كنارىنا كۆبە يېرىنە
كۆزلىكىن ھۆرولە هاردا گۆرولوب؟

لاھىجىن يۇللارى دۇلای - دۇلايىدی...
او بۆرجو گۆرۈن قىدیم قالادى.
خىالىم او يېرى دۇلاندى گىلدى،
نۇلايىدى او زۇم دە خىال اولايدىم.

لاھىجىن يۇللارى دۆيۈم - دۆيۈمدىو....
يالچىن قا يالارى لۇيۇن - لۇيۇندو.
يېركۈلگە بۇرۇلدۇ داغ جىغىرىندان -
يېركۈزلە گۆرۈندۈچىنى كۆبۈملو.

اللر - قانادلار

دېزىدىن قۇرويا سۇرۇنندىن
دېزىه بىزە بىن كۆبە اوچدولار قوشلار.
يامان كىتىرىدى او نلارىن بختى...
كۆبە جان آتدى اينسانلار دا،
فقط زىحتمە آلىشدىقجا
قا بارلىقلىرىن يۇخ اۇلدۇ قانادلار،
پۇھەرە آتامايش يۇلۇندۇ قانادلار.
اينسان اوچا يىلمە دى...

قوشلار چۈخ داسىۋىنەسىن.
قا يالاردا چىكىلىن ايلكىن شىكىللەدە.
مېصىر اهراملارىنىدا،
فيدييەن ھىيكلەرىنىدا،
فووضولىنىن غىللەرىنىدا،
قا يېتىدى اينسانلارىن قانادلارى.

سن اوْميدىس، كئورپوله شىب آسىلمىسان،
كئورپو، اوْميد اولساپىلە قۇرخارايىنسان.
گاه اينانار،
گاه اينانماز،
آنمازگاه!

نامازگاه كئورپوسو

باباداغدان قالخان بولود باشىن اوسته

گاه دايانار،

گاه دايانماز،

آنمازگاه!

دلى - دۇلو گىرىدىمانىن آغ سۇلارى

گاه بۇلانار،

گاه بۇلانماز،

آنمازگاه!

بودرەدن او طرفە مارال كىچىر،

اودا بۆكىر دىزلىرىنى،

بو ساحىلدىن او ساحىلە خىال اوچار،

اودا يۇماركۈزلىرىنى.

بوياماجдан او ياماجقا قارتال اوچار،

قارا كۈلگە قايالارى

گاه دۇلانار،

گاه دۇلانماز،

آنمازگاه!

.... حىرىتى

بويىزلىر يۇردو مون دىلىرىڭوشىسى...
 يېرده هاچاق بۇرا يۇلۇم دوشىسى!
 اۋپۇم گىردىيمانىن دۇداقلارىندان -
 يېر آزدا كؤورلەدى كۈنلۈم شوشە سى.

گىردىيمان قا يالارىندا پا يېز

آغ قايما، بۇز قايما دۇرۇب ياناشى،
 داغا كەرم اولۇب قىزىلى قايما.
 بىر كىما، تۇز قايما قۇچاڭلاشىدى،
 آغىردا يانىبىدىر يازىلى قايما.

اوخ قايما دىلىبىدىر اۇتن دۇمانى،
 خىللى قايائىن خىزلى اۇچور،
 ماغارا قايادا ياتان دۇوشانى
 قانادلى قايائىن قارتالى پۇسۇر.

گىردىيمانىن قايدالارى...

قايا دىوارلائىب گىردىيمان بۇبۇ،
 قايا دىوارلارى گىرداپلار اوپوب.
 ائله پىللەلە يىب ائله بىلىرسن
 كىمسە يېردىن گۆيە نردىوان قۇيوب.

.... چاى داشلارى

داغلار گىردىيمانى داش قالاڭ ائدىب.
 گىردىيمان، داغلارى اوزو آغ ائدىب.
 اوستونە آتىلان داشلارى بىلە
 اۋپوب سېغاللايىب يۇوارلاق ائدىب.

ئىردىن گئويه اوْمىد

وار، هار داسا وار،
يا خىندا، او زاقدا دىئه يىلىميم.
اليم چاتمير،
او نوم يىتتمير،
هله قاپيسىنى دؤيە يىلىميم

آما وار!
او دا آخشارىرى منى.
توڭنر يېرگۈن صېرىم.
وار سىسىملە چاغىرىرام.
دىكىسىز، سۇيوق، اولۇ فالاكتىكالار
شوبىھە م تىكە - تىكە اوْلار،
حىسىتىم پارچا - پارچا،

وار هار داسا وار!
بوبۇندى او لىدوز مزارلىيىندا
تاپىلمازمى يېر دېرى.
من او نو آخشارىرام،

قۇچ قايىا، قۇرد قايىا دۇستلاشىپ خلوت،
كىزىلە دىب او نلارى مغۇر سال قايىا.
كۆچ قايىا، يوردىقا يوا قۇيۇنا حىسرت،
يۇل اوستە دىنمزجە دۇرۇب لال قايىا.

بو - جىنگاور قايىا، بو - اىيگىد قايىا،
بودا آغ جىير دېر، ياستى قايدا دېر،
بو چاپىق قايدا دېر، بو - شەھىد قايىا
بودا قارا قايىا، ياسلى قايدا دېر.
كىرىدىمان درەسى - قايىا دىيارى،
جۆرە جۆر بىچىمە، جۆرە جۆر رنگدە:
«كىم دۆزۈپ درەيە بۇ قايالارى» -
او زومدە يىلمەدن قىشىقىرىدىم بىرકەن.

دېندى قايالارىن عكس - صداسى:
«بىزى قىصدأ بوراد دۆزۈپ طىبعت:
تعجۇب مات قالسىن، خىال او تانسىن،
جىئىرتدن آيىلا يىلمە سىن، حىثىرت.

اوْدَا آخْتارِر بَيْرِی.

ياخشي دئيب آفالار.

«آتيم ييئن، قانيم ايچن،
وار، هارداسا وار!

دوشمن ده يالقىز اوْلماسين.»

آغ دُومانلار، قۇلاق آسین!

قارا لاغىملار، قۇلاق آسین!

گۆيون ظولمت پنجرەلىيندن

كَتْجَه - كَوْنَدُوز دُويْمَه - دُويْمَه ايسنه ايسنه،

سسله يرم سيزى!

آچىن سيرىنىزى!

ماوى سما، بسىرىز، دىللن!

دانىشىن اوْلدوز لارا!

باخمايان بىلە ماتدىم - ماتدىم،

فاغىر - فاغىر.

وار، هارداساوار.

اینانىرام اول - آخرى،

جاواب گله جَك او باشدان.

آغىر دردىرىز،

بوبۇيدا كايياندا،

يالقىز قالماق بو ياشدا.

«جنوب قوطبونون»

جنوب قوطبونون

بۇزلاشىدان اولكى خريطه سى

تاپىلېب دىئيرلر، -

آتلانتىدا اولوب دىئيرلر، -

اینانىرام دا، اىنانىمىرام دا...

بىزدەن اول دە

بىر دۇنيا وارمىش دىئيرلر،

اینانىرام دا، اىنانىمىرام دا...

باليقلا ردا دانىشىرىمىش دىئيرلر،

اینانىرام دا، اىنانىمىرام دا...

فقط اىنانىرام كى، آتوم دولو را كشت لر

قيطعه لردن - قيطعه لره اوْچسالار،

نه دونيا قالار، نه خريطه سى.

نه آتلانتىدا افسانه سى،

نه دە باليقلارىن سىسى.

نه ياخشى كى مئشەلروار

جىنگى مئشە سىنە آپارىن منى.
قىشقىرماق اىستە يېرم.
كىمى اورە يىننە قىشقىرىر،
من وار سسىمەلە
قىشقىرماق اىستە يېرم
هله دە دۇرۇر - اوردا

قارىشقا يووالارى،
اوچمايىب هله آىي كاھالارى.
جوڭولرى، بؤ جىكلى آزالمايىب.
پالىدلارى ولسلى يازىلمايىب.
جيغىير لارى، ايزلىرى پۇزولمايىب.

آغا جلارىنىدا هله دە قۇشلار شهر قۇرۇر.
يارپاقلارىنىدا هله كى، كۆلک بۇرۇلور.
بوداقلارى باش آلىپ قالخىر كۆپلە
خىزللىرى شاباش كىمى ياغىرىتە
ماشىنلارىن سسىندەن،

ناغىللىن وطنى

ناغىل عۆمۇر قىرييە اۇلۇر.
ناغىللىن دا دۇغماسى اۇلۇر، قىرىيە اۇلۇر.
آياغى يېر تۇنان كىمى گىزىر دۇنيانى دىيار - دىيار
دى، گل ايندى تانى،
هارالىدېرىبو ناغىل.
بىركىننە بىر ناغىل دانىشىدەم،
اشىدىپ آغلادىلار.

ايتكىن اۇولادى
قوربىتن قايىدا -

آغلامازمى اينسان؟!
ناغىللىن

وطىنى يىلمىك اوچون
دمىر چارىق گىشىسىن گىك،
دەمير، عصاالاسان،
گىزەسەن ائىل - ائىل اوپا - اوپا،
تاپىر اورە يى كۆزىلدېنجه.
ھر آداما سىز وئرمى ناغىل،
اۋزۇن دە گىك كۆزىك اولاسان.

قېيتىن دئدى - قۇددودان

قاچماق اىستە يېر آدام.

شهردە قىشقىرماق اولمور.

مشىھە چاتار دادا.

جىنگى مشىھە سىنە آپارىن مىنى،

قىشقىرماق اىستە يېرم....

كىمى اورە يىننە قىشقىرىز،

من وار سىيمىلە قىشقىرماق اىستە يېرم.

ولس

مشىھە ده دۇرماقدان يۇرۇلدۇ وەلەس
بىر آياق اوستوندە چۈخ دۇرماق اولماز.
«اودونچو، آماندىرى، گل منى دەكىس،
اۇزانىم تۇرپاغا، دىنجه لېم يېر آز».

مشىھە نى يۇخدان اوْياتدى بالتا،
ولسى كىسىلىر، دۇغرا دىلاردا.
«نه قىدر آغاچ تك ياشاماق اوْلار؟
اودون اوْلماغىن دا اوْزىعالىمى وار».

اودونچو اودوندان بىر - بىر هر آخشام
سۇبادا ياندىرىدى، او جاڭغا آتدى.
ولسى يىشى ده ياشاتدى ايانام -
يانماغان ئۆزۈ دە باشقى حىاتىدى».

ايىندى يازىق ولس اودون دا دئىيل.
بىر تۇپا توستودور، بىر او ووج دا كۆل.
مشىھە نىن اوستوپىلە سوْزۇندۇ توستۇ،

آخردا اينسان گلدى

آخردا اينسان گلدى....
 سر تىيى، كۈوركلىيى داشدان آلدى،
 چىچىكلىنمه يى سولماقى آغاجدان.
 دۈزۈمۈ، ووقارى داشدان اويرندى،
 گۈرىمە يى، قوجالماقى آغاجدان.
 يالقىز لىغى، سۇماقى داشداندیر،
 بىرلشىمە يى، دانىشماقى آغاجدان.
 خاصىتى داشداندیر.
 داشى اوپوتىمادى، سېغىندى قىبالارا،
 داشدان إثۇ دە اوچالتى سۇنزالار.
 آغاجى اوپوتىمادى مىبىھسىبلە دۇلاندى.
 اوْدونجاغىنidan اوْجاق دا چاتدى سۇنزالار.
 اينسان داشى ياشاتدى،
 آغاجى ياشاتدى،
 داش دا، آغاج دا اينسانى
 ايندى بىر عؤموردە
 اوچ عؤمور ياشايىر اينسان.

ياشىل ولسلى گۈرنىدە كۆسدو.
 كۆسدو طالعىندىن، كۆسدو بختىندىن
 «بىر زامان نە ايدىم، ايندى نە يەم من».

آى حاقيىندا داها بىر شعر

بىش آغلى كىسىدىن
وورغۇن اولوب دور آيا.
آى - گۆيلىرىن چىراڭى،
آى بىزكىدىر دۇنيا يا.

بۇلۇدلا را راسىيىدان
قىقاچى باخشىنى.
گۆي قوبىھە دە چىكدىيى
آغا يېغا ناخىشىنى.

اۇراق آى پاراسىيىنا،
سەھىرىلى هالە سىنە.
اون بىش گۈنلۈك ئۇمۇرونون
ايشىق شلالە سىنە؟

سايلا بىتىپ توكتىمىز
سايسىز گۆزلىيىنە.
حىزان اولوب اينسانلار

داش عۇمۇر،
آغاج عۇمۇر،
بىر دە اۇز عۇمۇرۇن.
اوج يېرە بۇلۇنوب هەرگۈن.

كاینات تەقىيمىندە
بو عۇمۇرلىرىن اوچو بىر يېردى
اوج ايلە برابىرى دى....

بلکە ايلان بۇغان چاغىدىر اينسانىن،
بو داشلاشمىش
اينسانلاشمىش،
آغا جلاشمىش دۇنيانىن.

اُلدوز قىلە لىيندن
آى اوْزو چۈپور- چۈپور.
آى اوْزو قازىق - قازىق،
آى اوْزو دره - دره.
گۈيدن ياغان داشلارى
آى قويىمۇر دوشسون يېزه.

دئمە، آى لكە لرى -
ياغان داشلارىن يېزى.
آى - گۈيون فدایىسى،
يېزىن جسۇر عسگەرى.

اُلدوز ياغىشلارىنىن
اۇنوندە تەها دۇرور.
اُددوركى، كىچىب - گەدىر
گېچەلە مغۇرور- مغۇرور.

دئمە، تايaranاندان
يېزه قۇرويىبموش آى.
يېزله گۈى آراسىندا
كىشىكچى اولۇبموش آى.

اَزىز دۇن دۇن - دۇن،
اُلدوز هانى، آيا تاي،
آى يارانىب قوّىرتىن،
آىيِ ايلكىن گۈرنلى
«آى» چىغىرىب خىرىتىن.

«آيدان آرى» - مثل وار،
تميزلىك ياغىر آيدان.
اوشاغا «آى پارچاسى»
دېيىلر زامان - زامان.

يېز اوْزوندە آى اوْزو
گۆزلى معياري اولوب،
ھر شاعيرين دونىادا
«آى اوْزلو يارى اولوب.

ساده بېزك دېيىلەميش
آى نورو، آى ايشىغى.
يېزه چۈخ گۈك ايمش
گۈيلرىن ياراشىغى.

گۈيلرىن ياخاسىندا
كۈندە يېر اُلدوز قۇپور.

ائح، سىزە نە واركى؟

آفىكىرلى قايدا، آقايىسىزىآى!
آلاله لى جىغىر، اوئن بۇلۇد!
گۆللو چىمنى اوپىن كۆرپە چاى!
ايلكىن عشقىمەن شاهىدى شاھ تۇت!
منى دە، سىزى دە يار آتدى گىتتى.

اورە يىنىز بۇ خدور، سىزە نە واركى،
عذاب چىكمىز سىنىز يار سۇراغىندا.
هانى او اىلدىرىم باخىشلى ياركى -
كۈنۈل دفترىمەن هروارا غىندا
سېلىنزمىزىر لۇووحە ياراتدى گىتتى?
ائح، سىزە نە واركى
yar آتدى گىتتى!....

ائح.... سىزە نە واركى

قىزىل لالە لر

سىزىن يانىنىز اۋوشاكىرىدىك.

نەردانىشاردىق، بۇردا يېزىنلە؟

باخىشىب سۇساردىق، دىئىب گۆلدىك،

ائى قىزىل لالە لر، قىزىل لالە لر!

بو عزىزىئەلردى اونوتىدو اوْ قىز... .

كىيم يىلىر، بلکەدە قايدىب گلر... .

اوگلەمپىر... سىز نىيە قىزارىپ سىنىز:

ائى قىزىل لالە لر، قىزىل لالە لر!

چىچك باشىنى بۇلاير.

دۇمان دئىير: - «گلىن گىندك»

دَرَه دِينْمِير،

دَاغ دُوشُونُور،

چىمن باشىنى بۇلاير.

طۇفان دئىير: - «گلىن گىندك»

مېشە دِينْمِير،

آغاچ دُوشُونُور،

بۇداق باشىنى بۇلاير.

ھېجران دئىير: - «گلىن گىندك»

اۆرك دِينْمِير،

اينسان دُوشُونُور،

محبّت باشىنى بۇلاير.

محبّت

اووم - اووم كۈمور، آلماز كىتلى...

خَفِيف كۆلک، طۇفان هوئىلى...

ذَرَّه - ذَرَّه طَرِيف قَمْدُور سَال قَايَا.

قطره - قطره سۇلار دۇنور دالغايانا.

تۇرياق لاي - لاي قالاڭىپ كى، داغ اولوب.

سۋىدىم، - منه آيدىن اولدو بوجىكىت.

آخى كۆزۈرگ آرزۇلاردان يۇغۇلوب،

قىلىمده كى توڭىمەين محبّت.

سئل دئىير: «گلىن گىندك»

سئل دئىير: «گلىن گىندك»

تۇرياق دِينْمِير،

داش دُوشُونُور،

ايکي گيله قارا شاني

گۈرنىلە دين، ئاليم كۆلك،
ئېچىن اسدين يېردن - يېره؟
ايکي گيله قارا شاني.
دوشدوئرە.

ايکي گيله قارا شاني.
ايکي سئۇمۇش گۈزە بىزىز،
ايکي قارا گۈزە بىزىز.
ايکي كۆرە - اوستو هامار،
يانىز پار-پار.
پارىلىتىسى اوْتاندىرىار.
بۇتون گيله مىئوه لرى.

ايکي گيله قارا شاني...
يېرىن گئىجە لىباسىنىن
قوپوب دوشموش دۆيمەلرى .
ايىك اۋپولۇ دۇداق كىمى اوْدلۇ، شىرىن ...

سن دە دارىخىرسان، من دە

سَن دَه دَارِيَخِير سَان، مَن دَه،
گَل بَير بَيَر دَه دَارِيَخَاق،
سَن دَه قُور خُور سَان، مَن دَه،
گَل بَير بَيَر دَه قُور خَاق،

من سَن دَن اوْتَرَو دَارِيَخِير اَم،
سَنِي يَلْمِيرم .
من سَنِي اِيتِير مَكَدَن قُور خُور اَم.
سَنِي يَلْمِيرم .

ال چاتماز - ذىروه مىيسن

آل چاتماز - ذىروه مىيسن، آلينماز قالا مىسان؟
اوره يىمین باشىندىڭۈر اوْجاق قالا مىسان.
كىبىرىت ايله اوْبىنايىب.
اۋلۇنە اوْد وۇران دَجَل بِيرأُشاق كىمى
سن دە اوْز المرىنلە
ياندىرىرسان اوْزۇن دە ياشادىغۇن قلىمى.

آواز يىب گىله لَرِين
رنگى بىر آز.

فقط يىرده هىچ يېرىنى
اۋزىزىئىندن آسماق اولماز،
ايکى قاراگىلە سىنه
تنك حسرت.

سالخىم حسرت.
الىمدن نه گىلدى كى،
من ده باخدىيم حسرت - حسرت.
يادا دوشدو قاراگىلە گۆزلۈم مىnim،
ايکى گىله قارا شانى.
ايکى گىله - گۆز باشىنا
دؤندو بىردى،
قۇر ائلهدى بىنە اوْدوم - كۆزۈم مىnim.

بو چايىن چىنتىلى

بو چايىن چىنتىلى ھامار...
تۇپلانار دامار - دامار.
قايتار سۇرۇنۇ، قوزوجۇ!
اورەيىمه قۇرخۇ دامار.

آخشام دوشور، سو چۇخالىب،
يۇلوكسىر،
قۇزولارىن آياغىنى
چىنتىل آز.

بو چايىن چىنتىلى آغدىر.
اوتاىي چىچىكلى داغدىر.
قايت اوميدىيم، تىز قايتى!
آيرىلىق چۇخ اۇزون آخدى.

آخشام دوشور سو چۇخالىب
يۇلوكسىر،
قۇزولارىن آياغىنى

چىنقىل آزى.

بو چايىن چىنقىلى خاللى...

چاي بويوكىدرلر ياللى.

خىالىمى سو آپاردى،

كۆزلىرىم او تايدا قالىب.

آخشام دوشور، سو چوخالىب

يۇلوكسىر،

قۇزولارين آياغىنى

چىنقىل آزى.

بو چايىن چىنقىلى خېردا...

چىنقىلار دايىشير بۇردا.

بو قىدەركى، حىرتىلىم،

چىنقىل اوللام من آخىردا.

آخشام دوشور، سو چوخالىب

يۇلوكسىر،

قۇزولارين آياغىنى

چىنقىل آزى.

گوئىشە

كۆئىشە،

اۇلدوزلارا

چىچىكلىرى،

قادىن كۆزلىيىنە، باخماقдан يۇرولسام

كۇرام.

دىنيزىن،

شلالە نىن،

اينسانىن،

اورئىن سىسىنى اشىتىمكىدن قالسام

كارام.

جىسىم، دۇيغوم كۇرشالسا

هم كۇرام، هم كارام.

ایكى قۇرخاق.
بلكە بىر سىنادىرىپىو.
بلكە صباح،
طوفانلارا دئۆزه يىلمە دىك.

II

قىلىل آسنى كۆلكىدىن
چىرپىلان قاپى كىمى،
او زوموزە باغلانان
او آخشام يادىندامى؟

ووصاللى بىراومىدىدىن
قاچىر دېق كىلمە - كىلمە،
ھىجرانلى بىر ذىروه يە
قالخىردىق آددىم - آددىم.

عشقىمىزىن صىداسى
داشا دىيپ قايىتدى.
اوچورومدا آيرىلدىق،
آيرىلما يابىدىق گۈك.
گىتدىن... آياق سىلىرىن
منى تمام آيىلتىدى

او آخشام يادىندامى؟

او كۆلكلى آخشام، يادىندامى؟
قالخىردىق اوزو يۇخوشى
آددىم - آددىم.
دانيشىردىق كىلمە - كىلمە.
كۆلك

نه سنه آمان وئىردى، نە مەنە.
ايستى سۆزلىرىمى
دۇداغىمدان قاپىپ، سۇبودوردو.
او رەيىن دۇلو قالدى،
بەهانە اولدو، كۆلك.
اونا نە واركى.

پىنجرە، شوشە سى دە قىرار،
او مىيدىدە.
او جاق دا سئۇندورر.
آرزودا.
نە سەندە جىسارەت واردى.
نە مەندە هوڭز.
گىدىردىك ياناشى

تك قالدىم، يىنه ده تك!
تك قالدىم، يىنه ده تك!

دئىيم

بويىتلر ھم آجى، ھم شىرىن يېزلىر
يامان مى سۆيىلەييم، ياخشى مى دئىيم؟
بورانلى حسرتلى كىچىن كۆنلىرىم
بىرە بىش آرتىرىپ ياشىمى دئىيم.

اوندا يامان دؤندو چارخى طالعين،
بىر آندا قۇرۇدو آرخى طالعين،
بىر باشقانىرخ ايدى نېرخى طالعين،
اوهىجىران آغا زاردىپ ياشىمى دئىيم.

اوركىدە بىر نىچە سۆزوم پاسلانىب،
خاطىرەم آغلا يىب، كۆززوم ايسلا يىب.
خطرىنە ديمەسىن مەدا سالانىن،
«رسىنگ» ھ ياشىمىن داشىمى دئىيم؟

چىنارلار قىلمىم، قايالار دفتر،
يازدىقچاتو كىنە سينە مەدە دردلى.

يار گلمه دى

ياشىل دره، بۇلاق اوستو....
من گۈزله دىم، يار گلمه دى.
اڭله بىردىن - بىرە كۆسدو،
من گۈزله دىم، يار گلمه دى.

سَرِين بُولاق «گۈزله»، دئىدى،
قوشا قۇواق «گۈزله»، دئىدى،
دۆشن يارپاڭ «گۈزله» دئىدى،
من گۈزله دىم، يار گلمه دى.

گۈزىاشلارىم گىلە - گىلە
آخىب گىتدى يارىم گىلە.
ھە دېقىقە م دۇندۇ ايلە.
من گۈزله دىم - يار گلمه دى.

بىر آه چىكدىم بۇلاق ياندى.
من آغلا دىم، اوْدا ياندى.
گۈزىاشىم دا اوْدا ياندى

آه چىكدىم، دىكىسىنىب كۆكىردى تىرى،
تىرى كۆزۈمون ياشى مى دىئىم.

پېشان اللە دىم شاعير ھىلائى
اۋەن كۆنلىيەدە كۆزى خىالى.
نېجە باشاسالىم او كۆل جامالى.
اوْتۇزايىلدۇ سۇنراشى مى دىئىم؟

فىكىرت صاديق اوْيدۇ قۇشمایا يىشە...
آرزومن چۈخ أۇزاق بىر چىچىيە،
ايلىك عشقىن سۇلۇخموش بىر لېھ يىشە
عۇمرۇمۇن آبىدى قىشى مى دىئىم.

من گۈزلەدىم، يار گىلمەدى.

باخىب - باخىب چىچىكلە
ائشىت، دئدىم، ياشىل دە.

ايندىيە دك يېرجه كرە
من گۈزلەدىم يار گىلمەدى.

آيرىلىق

I

سنى يۇخ، اوْزومو سىناماق اوْچون
ھەدن آرىرىلىغى ساتىن آئىرام،
بىر آز دوستلا شىرىق، سونزادا يېرگۈن
كۆسوب آيرىلىقدان آئىرى قالىرام.

سنى يۇخ، اوْزومو تائىماق اوْچون
سەچىرم آيرىلىق ايمتاھانىنى.
قاينىسىزنىڭزىرم يېرگۈن، اىكى گون
سونرا بۇلۇد آلىر آسىمانىمى.

آيرىلىق سەھىرىلى يېرا اوْفوقدوركى،
اوْردا گۈنش دىھىل، گۈرۈش دۇغۇلور.
نه قىدر آغىرسا آيرىلىق يوھى
گۈرۈش فَرَحى ده اوْبۇيدا اولۇر.

آيرىلىق سۋىگىيە مىزان - تەرزى،

اوْنُو آیه بیلَر بیر فُومجاپرسنگ.

داها برک سئومک چین بیر- بیر بیمیزی
آرا بیر بثله جه آیریلیق گرک.

بشن گونلوك، بیر آیریلیق آیریلیغا، دوز،
دوز، تتر- تتر اولسادا بو آیریلیقلار.

قارسدی دوداغیمی توستولو بیرسوز:
دونیادا آبدي آیریلیق دا وار.

گل گورمه اوْنون دا سُوچونو مَنده،
مؤحکم اولماليسان ایندن بثله سن.
بیرگون من آبدي کوچوب گئندنه
او سون آیریلیغادوزه بیله سن.

II

چوخ اولوب عُمرومون
آیریلیق گنجه لری...
چوخ اوْزون چکدى بوگنجه -
او بیريلينه بنزه مز.
گنجه نین بيراته يي
سن اولان تايда،
بيراته يي من اولان تايدا.

III

بو آیریلیق باشقا ايدي،
بو آیریلیق آيرى ايدي،
قائيم يامان قارا ايدي،
گنجه هله ياري ايدي.
اولدوزا باخديم - سنى گوردون.
آبا باخديم، سنى گوردون،
آما دوزو بىلمەديم -
او اولدوز نه اولدوز ايدي،
او آى هانسى آى ايدي.
دۇردوغۇم يىز هارا ايدي.

گۆزلرین سۆزلىرىو

I

سەنە مىن گۆز باخىب، آلىشا - يانا...
 يېرىجۇتو بادىندا قالىپ مى گۇرن؟
 ھامىيا يېر گۆزلە باخما، سۇنالا!
 آخى اونلار كىمى باخمامىشام مەن.

بو گۆز تۆنلىپوندە قارىشىق دوشوب،
 گۆزونە دىمە يېب گۆزلىرم، يقىن.
 گۆزىندەن كۆئىلۈمە بىرايسىق دوشوب،
 سۇنونجە يۇلونو گۆزلىرم سىنىن.

II

سارالىپ ھىجراندان گۆزومون كۆكى....
 يۇخسا گۆزە گىدىن، گۆزە گىدىن!
 او سىتمە يېرىسىت دۇمانى چۈكۈپ،
 گۆزومە بوبۇيدا دۇنيا گۆزۈنمور.

باخىشلارين

او شاقلىقدا اشىتىدىيىم ناغىل كىمى
 دۇمانلارنى خىالىمدا ايلك مجىت.
 دوشونجە مىن تىللەينه باغلى كىمى
 او گۆنردن يېرخطىرە قالىر، فقط - باخىشلارىن!

ايلىك آرزو مو مەحو ائله يىن قلىين ئازىيم،
 او مىدىيىمى قىرىپ آتانا ئالىن سۇچلو.
 يئنە او زون قىيمادىن كى، ما يوس اولۇم.
 سىندىن داها و فالىيىمىش سىنىن سۇچلو - باخىشلارىن!

اوجاق سۇنر، كۆلۇ قالار - يېر مىلدىر،
 هېچ بېرىمىز آلىشمارىق اولكى تك
 آنلات منه، او يىرت منه بو نە سىردىر
 سەن دىيىشدىن، دىيىشمە يېب ايندىيە دك - باخىشلارىن!

لا يلا

دونيانىن ايلك كئوريه سىليلە بىر زاماندا دوغولموشام.
 ايلك آنانىن تىلىسى، اوميد گاهى مەن اولموشام.
 مەن اولموشام ايلك اينسانىن ايلك سۆزو، ايلك پىچىلتىسى
 مەم، مەم هزىن آخان بۇلاقلارىن شېرىلتىسى.
 خىف - خىف اس كولك تىغىمە سىنى مەدن آلىپ.
 دردىلى كامان، يانىقلى نئى اوز سىسىنى مەدن آلىپ.
 ھەكلەمە مىن بىشىك اوستە كۈلگە سالان قانادىوار.
 مەن اولماسام شىلتاق - شىلتاق كئوريەلى كىم اوپىدار?
 بىئر اوزوندە بىتەلەن آن بىرايىجى نىغىمە مەم.
 «لا يلاسى شىرىن بالا،
 يۇخوسو درىن بالا،
 بئىبى، بۇيا - باشا چات!
 تۇبۇنو كۈرۈم، بالا!»
 ائللەمئە شىرىن دئير، شىرىن يۇخوكىتىرەن....
 بىشىكلىرىن ھەممىيەم، آنالارىن سىردىشىيام.
 اوميدىيم، آرزو سويام، سئوينجىيەم، گۆزى باشىيام.
 ھەر دىياردا اوشلاقلارى عزىزىلەين مەن اولموشام.
 لا يلا دىئن آنایا دا، لا يلا دىئن مەن اولموشام.

گۆزۈم يۇلدا قالىپ، يۇل اينتظرادا...
 گل منى ستويندىر بۇل كاماچاتسىن.
 بىر گۆزۈن بىر گۆزە حۆكمو چاتاردا
 بىر سۇبىق اوركىدە سئوکى اوپاتسىن.

III

بىر آن اولما ميسان گۆزۈمدەن ايراق
 سەنە سەندەن ياخشى گۆز اولوب عشقىم.
 گۆز گۆروب يېنسە، اورك سۇساجاق،
 گۆزە يازىلانى دىيش مەھىچ كىم.

گۆزۈندەن كۈنلۈمە نور ساپى دوشوب،
 او نو يېغىب - يېغىب تاپارام سەنى.
 بىر جە آرزو مەن ئەن كۆزۈشوب،
 سەدا دۇنيامىز آپارىم سەنى.

چارپا يىئدا

دۇنيادان خېرىن يوْخ
مېشىل - مېشىل؛
بىر تۇپا بۇلۇددور دؤشە يىن،
بىر پارچا آيدىر بالىشىن.
اوستوندە اوستو اوْلۇدۇز دۇلو
ماوى اۇرتۇ....
كەشكشانى ساپا كىچىرىپ،
چارپا يىئدان آسمىشام
سەدن اۇترو.
بۇندان اوْيانا چاتىمیر ھۆزىم، لانلا!
لا يلاي، گۈنلىم، لا يلاي!

گۈنىشىن اللرى ائندىردى يېرە سىنى.
اللرىنى ياندىرمادى كى، گۈرە سى؟
لانيلاي، گۈنلىم، لا يلاي!
گۈنىش گۈنلىم، لا يلاي.
آى گۈنلىم، لا يلاي!

بىر گىچە اىستەدىم كى
بىر گىچە اىستەدىم كى،
آنقاينىلى اولوم.
اوياق قالىم سحرە دك....
گۈزپە مىز آغلا دېقجا اوْوودوم.
سحرە ياخىن
كىرىپىكلىمەن داش آسىلدى
اوْيانا يىلمە دىم.
بىر عئومۇر بۇيۇ آنا اولۇر، آنالار
من بىر گىچە اولا يىلمە دىم.

III

قوْنۇر گۈزلىيمە
قوْنۇر گۈزلىپىن
حىسىتى، اوْغلۇم!
كۆي گۈلۈ دۇمانلى گۈرۈم سىنسىز،
لالەلرى سۇلغۇن.

ياد يىما دوشادو

باخدىم دئردى بير يانىما
ھەر طرفىم قارايدى.
خىرىتىم آياق آچدى
قاراوتىننە يئىدى.

آيسئل ياد يىما دوشادو.
گۆئى قۇرشاغى - كۆرپۈدن
چىيا باخدىم دۇنمۇشدو.
مئشە نىن باجاسىندا
آبابا خىم سۈنمۇشدو
آيسئل ياد يىما دوشادو.
چايدان كىسە بول دوشوب،
كۆرييە غەمگىن دۇرمۇشدو.
آغ كېلىسە نىن بانىندان
بىرجىت گۆيرچىن اوچدو
آيسئل ياد يىما دوشادو.

سىلى - كۆيلو قاتارلار
بئلە دن بئلە كىچىدى.....

قارشىداكى جىغىردا
گۆرييە بىر دله كىچىدى.
آيسئل ياد يىما دوشادو.

دەنیز گۆزلى بىر اۇشاق
بۇز تىهدەن سوّرۇشادو.
كىرىشە سى بىر طرفە،
اۋزو بىر يانا دوشادو.
آيسئل ياد يىما دوشادو.

باخدىم دئردى بير يانىما
ھەر طرفىم قارايدى.
نېڭكاران باخىشىمدان
بىرزۇلاق قارايرىدى -
آيسئل ياد يىما دوشادو.

تىتىن هارا - منزىلەن اورا

آغاج اولماق اىستە سن -
 چىنار اول!
 داشا دۇنەك كېچىرسە اورە يىندىن -
 قايىا اول!
 سۇيا چخورىلمىكىرىرسە آرزوون -
 دىنېز اول!
 اىنسان قالماقدىرسا تىتىن -
 اىنسان اول!
 تىتىن هارا - منزىلەن اورا...

بىرآسىم كولك
 بىرآسىم كولك

مېن درە دۇماندان،
 بىر ذرّە اينام
 مېن درىبا هيچراندان،
 بىر كلمە دۆز سۈز

شعرىن دئۇرد حالى

كۆھە فيكىر تە لىياس گىيىسە - جهالات!
 كۆھە فيكىر كۆھە لىياس گىيىسە - اطالات!
 تە فيكىركۆھە لىياس گىيىسە - اسارت!
 تە فيكىركۆھە لىياس گىيىسە - جىسارات!

بىرچە آن ياشا

كۇنۇل، سۇيوق آى اوْلونجا
 ايلدېرىم اول، ياندېرىب ياخ، -
 بىرچە آن ياشا!
 ساكىت آخان چاي اوْلونجا،
 بىرچە دە سئل كىمى آخ، -
 عۇمۇ وۇر باشا!

آن باها نقلیات

تىراماوى فيلان قېيىه
منزىلە چاتدىرىار،
قانار فيلان مانانى.
بئر كۆرەسى دە نقلیاتىدیر،
كۆنشىن باشىنا
دولاندىرىير يېزى
عۆمۇر باها سىنە.

مېن اۋەتكىم يالاندان - گۆجلودور!
بىر جىسور ائلوم
مېن قۇرخاق «آمان» دان،
بىر شىكىست ياخشى
مېن «ساغلام» ياماندان،
بىر آيدىن مقصد
مېن تۇتقۇن گۆماندان - گۆجلودور!

قورخا قلىق

درەدن دايىشىرام قورخورسان
«درەنин دۇمانى وار، سئلى وار».
داغدان دايىشىرام قورخورسان
«داغىن اوچورۇمو وار، قارى وار».
دەرە بىر يانا،
داغ بىرييانا،
ياشاماقدان دا دايىشىرام قورخورسان
اۋۇزون بىل، قارداش!
آما آغىز دىرىپ قورخوب ياشاماق!

كَسَه سَوْزِلَرْدَن

شاعير

شاعير دُوغولوب آنادان دىئيرلىكى، فيلانكس
هامي يېرجۇر دوغولور، آما يېر اماتىوار.
اصل شاعير دونيادا دُوغولاندىلىنىز.
اۇلنده يېلىز - شاعير اۇلنده اۇلمۇ!

اوْمِيد

قۇش قانادىيىنا اينانار،
كۈرال آغا جىينا،
من اوْميدىيمە.
قوشون قانادى قىرىلا يېلر،
كۈرون آل آغا جى،
اوْميدىيم بۇخ!

بُوداق قيران

مندن قۆجا،
مندن ياشلى.
مندن اوجا.
مندن ياشىل
يېر بوداغى، قىېب قىردى كۆبد اللر.

بو دونيادا يېر من فالسام،
يېرده هىمین اللر قالسا،
خسته اوْلسام،
درمان اوْلسا -
اوْالره آل آچمارام،
اوْميدىيمى قىرا يېلر.

اگر

سو

سَنْ سُوْيَا بُولُودُونْ گُوزِبَاشِي دَءَ.
مَنْ سُوْدِيَه جَه يَمْ.
سَنْ سُوْيَا چُؤْدَه بَينْ قَارَداشِي دَءَ،
مَنْ سُوْدِيَه جَه يَمْ.

جىيرىم يانسا...
اوْزَادِيب اوْمِيدُ الْلَّرِيمِي،
تشَنَه دُودُواقلارِيمِي
موْبَالِيغَه سِيزْ، تَشَبَّهَ سِيزْ
سو اِيسَتَه يَه جَه يَمْ، سَوْ!
سو اِيسَتَه يَه جَه يَمْ!...

كور- ماشىن سورىدى
 يولَا باخان اولسىدى.
كار- ماھنى اشىدردى.
اونون اوچون اوخويان اولسىدى.
لال- ناغىل دايىشاردى
قۇلاق آسان اولسىدى.

كۆر دئىيل

چاخماق قۇوو ياندىر ماسا
ياچاخماق - چاخماق دئىيل،
يادا قۇو قۇو دئىيل.
دئمهلى بودا كۆر دئىيل:
چاخماق چىكى دئميرم هله!
كۆللە قوشادىمە سە
يا كۆللە كۆللە دئىيل،
يادا كى، اوو، اوو دئىيل.
دئمهلى بودا كۆر دئىيل:
چاخماق چىكى دئميرم هله!

بىر داملا سۇيۇن سەرگۈزشتى

اورك

ايستىدە اورك ناراضى،
سوْيوقدا اورك ناراضى،
ايستى - سوْيوقدا دا ناراضى.
كىم چكە جىكە بو قىدر نازى؟
ىشنه اورك اوْزو!

حىيە ط و حىيات

او يېرده كى، حىيە ط واردى، حىيات يوْخ.
او يېرده كى حىات واردى، حىيە ط يوْخ.
او يېرده كى حىيە ط ده وار، حىيات دا،
ھمين يېرده آدام يوْخدور من آددا.

عادىجە سو دامجىسىدیر -
آسفالىدا، تۇرپاقدا.

شئە دىر - چىچىكىدە، يارپاقدا.
گۈزىياشىدىر - كىرىيىكىدە، ياناقدا...

قاينى و قاناد

بىر اوشاق بىر قايغىدىر،
ايىكى اوشاق، ايىكى،
يىددى اوشاق يىددى -

چۈرك قايغىسى،
اولولاد قايغىسى،
حييات قايغىسى.

بىر اوشاق بىر قاناددىر،
ايىكى اوشاق ايىكى،
يىددى اوشاق يىددى -

سۋىنچ قانادى،
فرح قانادى،
اومىد قانادى.

خاتىئن كىندى آبىلەسى

سەين ياشلى تۇرياغىينا قدم باسماق آسان دېيىل.
زىنگىرىنىن نالە سىنه قۇلاق آسماق آسان دېيىل،
آه چىكمىكە غىضب سۈئىمەز، آمما سوسماق آسان دېيىل،
كۈرپەلىرىن ياندىرىلىپ جىوپىل - جىوپىل،
گەلينلىرىن گۆللەلىپ - خانىم - خاتىئن،
گەلدىم، خاتىئن، گۆرۈدم، خاتىئن!

ھەكىننە بىر مەراپىق وار، سەن كىندرلىن
قېرىستانى...

ھەقارىشىن اوئن حىرىن داشادۇنۇش بىرداستانى،
بو داشلا را باخانلارىن اورەيىندىن داش آسداشىن.
كۈرپەلىرىن ياندىرىلىپ جىوپىل - جىوپىل -
گەلينلىرىن گۆللەلىپ - خانىم - خاتىئن،
گەلدىم، خاتىئن، گۆرۈدم، خاتىئن!

فۇ يولارىن، دوقۇزارىن، سكىلرىن دۇنوب قالىپ،
مئشەلرىن، باغچalarىن، أكىنلىرىن دۇنوب قالىپ،
قوناقلا رىن دۇنوب قالىپ، گئيون - يئرىن دۇنوب قالىپ،

چىچىك و تىكان

گۆى چىمنلىكىدە چىچىك دەوار، تىكان دا،
چىچىك يېغىلار، تىكان قالار چىمندە.
واى اوْ گۈندەن حىسىللىمىز كۇرشا لا،
تىكان يېغىلا، چىچىك قالا چىمندە.

بىرگە ياشا ياق

ايلاندان بىر عېرت آل
ايشى يۇخدور بئەتانا لا، يالانلا.
دىلىنده زەرۇتۇپ
يوزو بىر يئرده ياشا يېر،
بىر - بىرىنى چالمىرى ايلانلار.

گۆرپەلرین ياندېرلىب جىوبىل - جىوبىل،
گىلىنلىرین گۆللەلىپ - خانىم - خاتىن،
گىددىم، خاتىن، گۆردىم، خاتىن!

باتى ليمان

قارشى داغدان كۆلک اسى،
تېھلىرى ساردى دۇمان،
قۇجا يۇرغۇن بىر قايىغانم.
كىزىلت منى، باتى ليمان!

قارا دىنىز جوشوب يىنە -
ايستەيرىم سىنەن آمان،
داشلارىنا سىغىنمىشام
قۇرومۇنى، باتى ليمان.

سەنى دەئىسب گلّمىشىم مەن
قالمايىسب يېركىسە گومان
كېنگىچە چىكىم اوْلماز،
ساخلا منى، باتى ليمان،

نفس درىب دۇرارام تا...
باتار دىنىز، سوُسار طوفان.
اڭگەرى قايىتماسام،

قوّوما مىنى، باتى لىمان.

من اۇرالام

من اۇرالام!
 جىرگە - جىرگە سىرادراغام.
 داغدىرىن مىnim،
 هرقايامدا، هەداشىمدا!
 چوخ «اۇرا» لام
 قالىب مىnim يادداشىمدا،
 هوپوب ماوى داشلارىما.
 چوخ آجىلار دادمىشام من.
 چوخ آتىلار گىلب - كىچىب اوزىمدەن.

درە لىيم يارالارىم.
 ذىروهلىيم ووقارىمىدىر.
 چايلارىمى بىزە دىرلە،
 مىnim دوم آغ ساچلارىما،
 چىشىمەلرىم - گۆز ياشمىدىر.

من اۇرالام!
 قوْجا دئىيل، قوْجا مانام.
 اوقدەر دە اوْجا دئىيل

باڭلا منى بير قايانا

قىئىديمە قال زامان - زامان.

بئشىيىنده يېرغلانىم،

اوْووت مىنى، باتى لىمان.

سَن بير طىب، سَن بير لوغمان!

مَنْ سُنْدَن شَفَا أُمَان.

قارىشىم آغ سۇلارىنا

ياشات مىنى، باتى لىمان.

گۈندن - گۈنئه اوچالانام.

پامىز منىم قارداشىمىدىر،
آلتاي منىم قارداشىمىدىر.
فافقاز منىم قارداشىمىدىر.
من جاوانام بوياشىمىدا.

من اوچالام!
دنىز ايدىم بير زامانلار.
شاھە قالخان داغلارىم
بىرگۈن دؤنوب داغ اولوبىلار.
ذىروه - ذىروه سېھلىنىپ،
درە - درە داغىلىپىلار.

من ئىشىم، من يۇخوشام باشدان - باشا.
مئاتىندن يۇغرۇلموشام باشدان - باشا.

طېيىتىن مۇجوزەسى، حىئىتىيم.
بئىبىك اولۇ بىراولىكە نىن غىتىرىتىم.

من اوچالام!
تۇندرالى ماراللارىن يابىلاغىيام.
قېيىق گۆزلۇ قارتىلارىن اوپلاغىيام.
باشدان - باشا دميراولان داغلارىم وار.
باشدان - باشا داش كۆمۈرددور ياماچلارىم.
تۇرپاغىماكشىك چىكىن

بىرە - بىر عسکر بىمير آغاچلارىم.
بىزىن آلتى - گۆزى قورشاڭى.
مېن ايلىرىدىر قالانىبىدىر
لا يلا رىماڭون ايشىغى.
آياغىمىن آلتىنداكى
ناخىش - ناخىش لاغىمسلارا
ماھىر خالىچا تۇخىيان دا
باخساڭىر حىئران قالار.
گۈزلىرىمە اوچان مىتال قانادىمىرى.
بودونىانى دوشۇندورن
منىم مغۇر دۇرۇشىمدور،
منىم پۇلا دايىاد بىمىرى.

من اوچالام!
يىشە گىرى تارىخلىرى داغ خىالىم.
اۋتن حىرىدىن نىچە - نىچە
اوغلۇم - قىزىم قايسىتمادى.
بۇتون داغلار راحات ياتدى، من ياتمادىم.

آنالارىن گۆز ياشىندان
قايدالارىن اوبىق - اوبىق،
مغۇر آلتىم - قىرىش - قىرىش، چاپىق - چاپىق.
داغلارىمى ارىتدىم من.

من اينجىئيم.

منىم قىزىل گۆللەرىمىن
عطرى مخمر، اوزۇ مخمر.
منىم وارىم داش - فاش، قىزىل، كۆمور،
مرمر

بوتون دونيا داغلارىنىن گۆزلىيم.
من اورالام.
وطېمىمىن ساغ الييم!

مرمى اوْلدوم، گۆلله اوْلدوم، ياراق اوْلدوم.
بايراق اوْلدوم

بئرلەنە دك عسکر لرلە بىر گىتدىم من،
دىيلقە - من، طىارە - من، تانك دا منم.
دۇغروسوز - من، حاڭ دا منم.

من اۇرالام!
داغدى منىم طېيىتىم.

داغ بۇيدادىر اىنسانلارا محبىتىم.
داغالا يىق اوْولا دىمىدىر
بويىتلەرن اوغلو - قىزى.
آلنى آچقىن، اىكىگىدىرىن
آللى قىزىل، قىلى قىزىل.

اورالى قىز داغ لالەسى، داغ چىچىي!
بويىتلەرن سما گۈزلىو، آغ چىچىي.

من اۇرالام!
من فەلە يەم!

يشنى - يشنى شەھەرلىن
ايشىغىيلا فەرھىلىم
كەندلىرىمىن چۈرە ئىلە
رۇزولۇيام، سئىنېنجلەيم.
مەن خىزىنە،
من گۆنىشىن آز كۆيىنۇ،

سینە سینە داغ چەكىلىپ، سینىب قانادى.

گۆزىاشلارى آجى اولور، آجىنى اوْدوب،
اوره يىنده چئويىرىدىر شىرىن نىسىگىله.
باشى اوسته چتىر تۇتوب آرزو بۇلودو،
او بۇلوددان گىنجە - كۆندوز بال ياغىر كۆله.

بايكال - بى كۆل، خان كۆل، كۆللەسۇلطانى
كۆلوم،
اوووج - اوووج قۇي يېرىپچىم شىرىن سوپىندان.
آچ سىرېنى، سىنى إلله كۆنلۈم مجە كۆرۈم.
سینەم اوستە چىلە، يېر آز سَرِين سُوپىندان.

بايكال، كۆرپە كۆى كۆلوم وار، نوھە بىزىر،
بايكال، اولو خزىرم تك مە دوغماسان.
يئراوزوندە يېر شىرىن سۆز آزالار، اڭ
بىئەلە كۆزىل، بىئەلە شىرىن بايكال اولماسان!

بايكال

ئىچە داغدان، ئىچە آدا آخان چايى وار،
ئىچە ايىدىن، ئىچە دىلدە آخان چىشىمىسى.
مۇجيىرە دىر دۇرد يانىنى ساران قايالار،
مۇجۇزە دىربۇدىزىن بۇرا دوشىمىسى.

دىنېز دىدىم، اينجىمە سىن مندىن دىنېزلىر
درىتلىيى إلله اوونون دىنېزلىيىدىر.
بۇتون دۆنيا دىنېزلىرى اونو عزىزلىرى.
دىنېزلىيى إلله اوونون تەميرلىيىدىر.

كىمسە يىلمىر نە زاماندان دالغالانىراو
ئىچە - ئىچە مىليون اىلى آدلایىپ ياشى.
سو اولسادا اينسان كىمى دۇبور، قانىر او،
يېتىم اولوب، مۆصىبتىر چكىيدىر باشى.

سۇرگون يئرى، قەم دىيارى اولوب دورىر واخت،
چۈخ سرگىدان ماھىنلاردا چەكىيدىر آدى.
گۆزىاشلارى آخىدىلىپ اونا حاقق - ناحاق،

گونش، دئمە، بىلىرىميش

گونش، دئمە، بىلىرىميش،
اينسانىن دونيا ياكى جىينى.
ايشيق يېغىب ساخلا يېب،
كەرە بادا،
سودا،
نىفتىدە،
يانار قازدا،
كۈموردە.

گىزلىتمە يىب يئىدن ھەنج نە يىنى.
دئمە بىلىرىميش گونش.
اينسانىن دونيا ياكى جىينى.

بىلىرىميش كى، چۈخ دۆزمە،
قارانلىغا سۇيۇغا،
ھاچاقسا كامالا چاتىپ تاپار.
اينسان دا تاپىپ او دو،
قىزىنېب او جاغىينا،
سۇينېب ايشىعىينا

يېغىشىپ دانىشىپلار
اوۇدوروبلا رپرو مىتىئى ...

اُود

اوددان مَشْعَل دوزلىدىلر...
 سارىديلاراونو برك - برك
 «اوغورلوقدور» آخى ايشيق -
 قاچاييلر.
 اوچاييلر.

بىلە جە سارىنسىن كىڭ،
 بىلکىدە ساخلانسىن كىڭ ؟
 ماغارادا كىزلىدىلر....
 ساخلاتىدلار كۆزدن ايراق،
 هيسيه - پاسا قاتلاشدىلار،
 ياندىرىدلار داخمالاردا قاراچىراق.

مۇمدا، ياغدا ارىتىدلر،
 شام اشىدلر.
 قىلىنى شان - شان اشىدلر،
 ياندى ايشيق.
 قابىناتىدلار، داغ اشىدلر
 شۆشە قفسە سالدىلار.

گوياكى، «دۇستاق» اشىدلر.

ياندى ايشيق،

حتى تاوندان آسدىلار،

گوياكى، داراچىكىدلر.

ياندى يشنه.

يېر دە دە

اینجىمەدى اينسانلارдан،

كۆسنمەدى طالعىنه.

وطنین آل بويىدا داشىنى

«داوا ايسته مەين اولوس»

داغلىق آلتاي اوْلو كؤچريلرىن، جسورو اوْچولارين، هوُنلارين يورد يئىزىدىر.
قىدىم آلتايلى آلاچىقدا باشا يىپ.
آلتاي باشدان - باشا ئاولوب اونا. گىزى اوْلوب، كؤچرى اوْلوب. چوخ
كؤروب، چوخ گئتىرۈپ. يازىلارىنى «بىچىكتۇ» قايسىسا، اورخان
داشلارىن يازىپ.
داغلارىنى، چايلارىنى، اوْجاقلارىنى، و آن عادى قارا تىكائىنى بىلە ناغىلا
بىلە يىپ. افسانە لىشدىرىپ.
يۆز لرچە داستانى ھەلە دىلده - آغىزداڭىز، قلمە آلىنىما يىپ. كىنلىرىنده جانلى
ھۇمئىلر ياشايىسر. بۇرادا آشىغا «قاياچى» دئىيرلر. (بىلە قاياچى، هايچى
سۇزۇندىنديرى). قاياچى ئىشىن، آنا يۇرۇدون دار كۇنوندە، شاد كۇنوندە، ھاي -
ھارايچىسىدىر. قاياچىنىن يادداشى اىنسان يادداشىنىن سونسوزلۇغۇنا سۆپوت دور.
ايىنسان يادداشىنى باپتۇۋ يېر كەشكىشان سىيغىشامىش دئمە! بوداستانلار دار قارانلىق و
شر تائزىسى يىرلىك بى واركى، چوخ دان ظۇلمتە قارىشىسىدىر. بوداستانلار دا ايشيق
و خىير خواهلىق تىمثالى ما آدai - قارا(بىلە مئته) واركى، ھەلە دە ياشايىسر. ھەر
آددىمدا كۇرдум اونو. آلتايلىنىن گىرده اوْزۇنده قۇنۇر كۇزۇنده، توچىن بىلە يىنده،
مئھر دۇلۇ اوّرىسىنده كۇرдум اونو. بوداستانلار دا كۆبە كىرن قارى دىبە لك واركى،
بوتون كۆبە كىرن قارىلار اونون يانىندا آرى وىزىلىتىسىدىر. دىبە لك نىچە - نىچە

گئجه لر ياند يغىنەدان

گئجه لر ياند يغىنەدان

اوياق قالىپ...

چوخ كۈرۈب،

چوخ بىلىر ايشيق...

ياخشىلارا آنا اوْلوب،

يامانلارا كۆلوب ايشيق،

آمالى ايشيق اوْلوب

ايشىغىن هەزامان.

ياشدا هامىدان بئىبىك،

ھۆنرەدە هامىدان اوستون.

سۇرۇتىدە هامىدان ايتى،

مردىلىكىدە هامىدان اوْلۇ،

سخاوتىدە كۆنشە تاي،

اوچالار دان اوْجا،

ھىمىشە جاوان، ھىمىشە قۇجا

ابدى ايشيق!

بۇلچۇنو - يۇلدان ائله يېب.

يوردىئىرنىدە

وطن، قارشى ياتان
داغلارىنى آشماغا گىدىم.
سۇلارىستان ايچىدىم
وادىلرىندىن كىچىدىم،
درەلىرىنە سىغىنىدىم.
آناقۇينوندا ياشاماغا گىدىم
قاراگۇنوندە، آغ كۇنوندە
آغلاماق، گولمك اوپىرىنىدىم.
سەنى گۆرمە يە گىدىم.
سەنى يىلمە يە گىدىم
سۇن اوْجو اوْغۇندا اوْلمە يە گىدىم.

I

باجى - قارداش ناغىلى

باجى اوْلمىيان ائودە
قارداشلار بۇيات اولار.

بۇردا هىداغ، هر درە، هەرچاي مەن دۇغمادىر. ائله بىل، ھاچاقسا، من بۇ
يئىلدە، اولموشام، بۇرادا دردۇمار آدلۇ آچىلىپ يۇمولان قايدالار واركى، مەن
«اودىسىشىا» داکى

اسىسلا ئەخارىبىدا قايدالارىنىن خاطىر لاتى.

بۇرادا هر داغىن، آغاچىن، كۆلۈن يىيەسى وار. بۇردا ياخشى، آدامسالار
قۇجالاندا اولمۇرلۇ، كۆيە چىكىلىپ اولدورزاولورلار. يېتىدى قارداش بۇرجۇ، دان
اولدوزو بوجۇر يارابىب دېئىرلە.

بۇردا ار - اىكىدلە داغدان - داغا، قايدان - قايدا، چايىن بوساحىلىنىن او
ساحىلىنىن آتىلا بىلەمىش. دېئىرلە ياخشى - ياخشى باخسان، ايندى دە قايدالارىنى
شاخە - شاخە دامارلارىندە،
داشلارىن آل - الوان ناخىشلارىندە كۆرسىن او كۆنلى وادىلەدە ھەلە دە
ائىشىدەرسن آتلارىنى كىشىزتىسىنى .

بۇتون باجى - قارداشىنا دونىيا عوضى.
 ئۇمۇر بۇيۇ قارداشىندان نىڭاران - باجى!
 اينكىن دوشۇن قارداشىنى آخтарان - باجى!
 باجى - شفت باجىسىدىر بۇتون دونىادا.
 شفت اوچون - ظەرىف چىچك - آتىلىرى اودا.
 يىئدى قارداش يېر باجىنин اولور مۇھجانى
 يىئدى دردىن درمانىدىر تكىجە يېر باجى.
 يېتىم اۋىن اوْجاغاينى كۆزىردىن - باجى!
 قاراداشدا مىھرىيانلىق كۆزىردىن - باجى!

III

دئىيرلىكى، يېر ئالىم شاه دوشمنلىرىندن.
 اوچ كىشىنى داراچىكمك اىستەدى يېردى
 هراوچ اسیر تصادوفاً يېر اۋۇن ايمىش،
 يېر قادىن دا دىزىن - دىزىن آمان اىستەمىش...
 «اوچ لاي دىوار يېردىن اوچسا اۋۇن نە قالار؟
 اوچ شاه بۇلاق يېردىن سىنساچىناردا سولار
 اوچ خىنجرى يېر اورىيە يېردىن وۇرمە، شاه!
 هېچ اوْلما سايرجه سىنى ساخلا، سەن آللە!
 يالقىزلىغىن اوْزوندىن دە آجى كۆزىباشى
 آخىب شاھىن اوره بىننە ارىتىدى داشى.
 امراشىدى شاه، حضوروناڭدى اسېرلى؟

باجى مەختىيلە
 دۇلۇدور افسانەلر،
 دۇلۇدور باياتىلار.
 باجىلار ھاراى چىكىر،
 سىسىن تىتەرى داغ - داش:
 «قۇيما تك قalam، قalam،
 سىنگىم، قalam قارداش!»
 ائلدىن - ائله دۇلانيم،
 بۇتون عالمە دئىم:
 «كۆچىنە كۆچۈم قارداش،
 دوشىنە كۈلگە لييم!»

II

باجىلى ائوگول عطىلى، آباد، فيراوان...
 هرگىشكە دە باجى آلى، سەلېقە، ساھمان.
 باجىسىز ائو، باجاسى كۆر ئولىمت خانادىر.
 باجى - قايىنى، باجى - ايشقى، باجى - آنادىر.
 آنا اۋىن اوره يىدىر، ناجى دىرىھى.
 آنا اۋىن اومىدىدىر، باجى دىلەي.
 باجى قالىر، لاپ قوجالىب اولسادان نە
 گلىن اوْلور، آنا اوْلور، دىشىمىرى يىشە.
 باجى آنا غىيرتىدىر - آنا عۆضى...

(بىرى قارداش، بىرى اوْغۇل، اوْچونجوسو آرى).
 قالخ آياغا، عفو ائلەدەم، بىرىنى آپار،
 كىشىلىرىن اوره يىنى دىددى ايتىظار.
 قادىن باخدى حىرسەت - حىرسەت، آلبىشا - يانا،
 (گاه قارداشا، گاه أرىنە، گاه دا اوْغلۇنا).
 نىليلەسىن او، كىمى سېچىسىن، كىمى، بىرآنلىق.
 بۇلۇدلانمىش كۆزلىرىنە چۈكۈدوقارانلىق.
 آرۋاد سۇسدو، آنا سۇسدو، آيرىلدى باجى،
 هاندان - هناقا قارانلىقدان سىرېلدى باجى:
 «بو ارىمىدىر، بو اوْغۇمدور، قارداشىم هانى؟
 ار ائلدىندىر، اوْغۇل بىتلەن، قارداش آمانى؟!»
 شاه دىكىسىندى بوبۇلگۇدن خىلا دالدى.
 باجى قارداش ناغىلەندان بىر عىبرت آلدىم.
 «اصىل باجى مەجىتى سارسەتىدى منى.
 اسىرلىرى آزاد ائدىن كىسىن نالەنى!»

IV

گۆرون، بى قىلى كۆورك
 سۆزو خنجر باجىنى.
 سۆزە پىشىدى اۋلۇمۇ،
 يىخدى دار آغاچىنى.
 بىر باجى طعنە سىندىن

ايىلدى بىر تاخىتى - تاج.
 شاه باجىدان آلمادى
 باجى شاهدان آلدى باج.
 قارداش قانى آخىتماز،
 شاه دا پىشىمان گىدر.
 «قارداش گلن يۇللارا
 باجىلار قۇربان گىدر!»
 قارداشى كۆرمك اوْچون
 باجى دۇرار اوْباشدان.
 «قارداش دويسا باجىدان
 باجى دويماز قارداشدان).

اۆگىي يۇردىدا چىچىك سۇلۇر».
 وطن يېزى بۇيا - باشا يېتىرىپ، بئىبىدور.
 وطن دردى آجى درددىرىپ،
 وطن دردى دردلىپين آن بۇبىوا
 بو قىدىم بىر روايتىرىپ...
 آرزو قىز بىر آخشام
 چىيىنىنده گۆبۈرم
 گىلىرىپ بۇلاق باشىنا،
 گۆبۈمنو چىيىنىندا آلىپ
 يېرە قۇبۇر.
 اۆزۈنۈ سۆرتۈر
 سوپۇق بۇلاق داشىنا،
 اۇپور دوغما بولاغىنى.
 بولاгин سوپۇق داشى سىنلەدىر
 اۇنون تىشىنە دۇداغىنى.
 آرزو يالقىز...
 بۇلاق تىنە،
 آخشام چاغى.
 آمان، بىردىن
 كىمسە اۇنۇ چىچىك كىمى
 درىرىتىردىن،
 كىمسە اۇنۇ قاپىر بىردىن،
 آتىر قاپ قاراير قايىغا.

يالتا ياخىن لىعىندا - مىسخۇردا
 ساحىلەن آرجا آرالى قوجاغىندا
 كۆرپە توڭوش سوپىرسى آيدەسى
 وار.

«آرزو بولاغى»

قاپىن چىرىپىلسىن، على بابا!
 آلىن قۇرسون، على بابا!
 بولاغاڭلىن بىئردى سىنن
 آياغىن قىرىلسىن على بابا!
 فاغىرسان «مىن بىر گىچە» دە.
 آما بۇردا
 قىرخ قۇلدۇردا بىتىرسىنىش؟!
 اڭله يىلىدىن
 آرزو اوچۇن وطن سىنىش .
 وطن ساراى دىئىل، نادان.
 وطن زىنت، ثروت دىئىل.
 گۆزۈنده كى لەكە نى سىل
 آرزو قىزى گۆل اىچىننە بىسلە سىن دە،
 آرزو قىزى كۆرپە كىمى سوّسە سىن دە،
 يىل كى، قورتات اۆگىي اولور.

بىرايىكىد قالدى.
 قايتىماغاڭومان يۇخدو،
 اوناتكىجە اومىيد قالدى.
 بىرده نىتجە دئۇر بۇرداد؟!
 دئۇنه بىلمىز!
 دئۇر اولسا، يىشە دئۇنمزا
 اۆزۈ گلىمزا!

آرزو فيزىن حىسىتىندىن
 گۈزى اوئاندى، يېرە سىندى.
 آرزو فيزىن فريادىندان
 گۈزى آغلادى، يېر دىكىسىندى.
 آرزو فيزىن آهلارى آغ دۇمان اوْلدو.
 آرزو فيزىن عئمرى - گۈنو گومان اوْلدو.
 آرزو فيزىن قايتىماغا موشکول اوْلدو.
 گۈنلە كىچدى، آيلار اوْنۇدۇ،
 بىرايىل اوْلدو.
 آرزو فيزىن صىرى داشدى:
 - «قوربەت، يېشىرا
 بىسىرى منە ايچىرتىيىن بۇنجا زەر».
 قوربەت ائلده قالماقدانسا اۋلۇم ياخشى!
 قوربەتىن نور دىنىزىندىن
 منىم «قاراڭلۇم» - ياخشى.

ساحىلde قالىر اۆزۈ قۇيۇلۇ گۈبىمو،
 عئمرۇنە وۇرۇلۇر قوربەت دويىمو.
 آيىر دىلار
 آرزو فيزى دوغىما يورددان.
 وطن قالدى باخا - باخا.
 وطن جانسىز داشدى، داغدى.
 وطن قۇروجا تورپاقدى.
 وطن نىليلە سىن، نىليلە سىن؟
 دىلى يۇخدور «هاراي» دئىسىن.
 وطن نىليلە سىن، نىليلە سىن.
 آلى يۇخدور او قاينىغى آىلە سىن.
 بالاسىنا ياد اوْلسۇن مو؟
 اوْزە بىلمىر، دالغۇرا آتىلىسىن مى؟
 اوچان اوچدو،
 كۈچەن كۈچدو
 اوْلان اوْلدو.
 وطن دىئىب او خشادىغى بۇلاق قالدى.
 گۈز آچىپ گۈردىپوكىندى،
 دوغىما او جاق قالدى.
 آتا قالدى،
 آنا قالدى.
 هەل بىركىسىن بىلمەدىيى،
 دۇيۇنجا دائىشىپ گۈلمەدىيى،

«اوچان سو» يو گۈرمك اوچون

اوچماق ايسترم هاچاقدى.

بو يئرلەر جىتتە بنزىر،

آماڭىن داغىم ياخشى، چۈلۈم ياخشى!

ساراي گۆيىه داياباق اولوب،

من اوچوروم اوستوندەيم.

ايستە مىرم بوداش - قاشى!

منه سۇلطان سارايىندان

اوز كاسىبىجا اوبام ياخشى، ئىليم ياخشى!

بىرگۈن سىخ،

اوجا قصرىن سۇن بورجىنندن،

كۈرپەسى دە قۇجاغىندا.

آتىلىدى قارادىنizه.

سانجىلدى فاراسولا راسىورى نىزه،

درىينە باتدى، فرق اولدو،

گۈزتىچىلەرگۈزىدەن ايتىنجه.

بىر آز سۇنزا چىخدى اوزە.

گۈى، اوزونە بولۇد تۇتدۇر

گۈرمە سىن بولۇكى.

يئىالواردى لېلەرە

«آنا - بالا امانىدى».

دىنiz قارا،

دىنiz ظالىم، سۇيوق، درىن

قوز قايىغى يىلىپ باثيرىر،
يشكە - يىشكە گەملىرى.

آما بوكۇن قو توکوندن يۇموشاق اولدو.

آنانى دا قۇرودو

بالانى دا قۇردور.

دردىلى آنا او ساحىلدىن

بو ساحىلە اوزە يىلمىز:

قوجاغىندا كۆرپە ياورىو

دؤرد بىر يانى آجي سو.

آجي سودا يۇبۇندۇقجا

چىخدى جانىنин آجيسى.

آمان، آمان بىر اليلە كۆرپە تۇتوب.

كۆرپەنى بىر طرفدن دە لې تۇتوب.

بىر اللي تىز اوزىمك اولمۇر،

بىر اللي چۈخ اوزىمك اولمۇر.

آنا يۇرۇلۇمۇر، يۇرۇلۇمۇر.

آنا يۇرۇلا يىلمىز:

بويۇل اومىيد يۇلۇدور،

بويۇل قىريلا يىلمىز:

اوزور، اوزور، اوزور آنا!

بولدا يونىس بالىقلارى

آنانى دؤورە يە آئىب

ئۆزە ئىلەن طاقت گلير.
 اوْزە - اوْزە يۇنگوللۇشىر،
 اوْزە - اوْزە پۇل - پۇل اولۇر درىسى ده.
 اوْزە - اوْزە آياقلارى پىرە دئۇر،
 اوْزۇ دە سو پېرىسىنە.
 حىئىرتلىنىمىرىدە نىزىن مۇئجۇزە سىنە.
 اوْزور، اوْزور، اوْزور يىشە.
 اوْغۇلونو برىك - بىرک سىخىب سىنە سىنە
 اوْزور آرزو -
 اوْزور دوغما ساھىللەدە دىز قىزى.
 اوْكۇندىن يۇزايىللەكچىر،
 اوْ اىلدەن عصرلەكچىر،
 اوْزاماندان اىلدە بېرگۈن
 غۇرۇب چاغى.
 دىزى بۇيلانىر داغلار،
 دىزى بۇيلانار بۇلاق،
 دىزى بۇيلانار ساحىل.
 اىلدە بېرگۈن....
 يۇنگول اولار بېرآز كدر،
 يۇخا اولار بېرآز نىسگىل،
 يۇخا چىخار بېر آن حىرىت.
 اىلدە بېرگۈن فارشىلاشار

ايڭى دوشمن:

گىنديرلە يان - يانا.
 اوْز دىللەيندە يابىقلى - يابىقلى
 دىيل آغىز ائدىرلە،
 تىسىلى وئىرلە اونا.
 اوْزور، اوْزور، اوْزور آنا!
 اوْج سوز - بۇجاقسىز دىزىدە
 ايڭى ساھىل آراسىندا.
 دىزى سېغىنيدىرلە،
 دىزى تاپشىرىبىدىر او،
 اوْزونو دە بالاسىنى دا.
 بۇل بۇيونجا آنا قۇيۇن بشىشكى اولۇر.
 خىفيف - خىفيف لە لىدە
 يېر غالانىر، ياتىر كۈرپە،
 آنانى دا، كۈرپەنى دە
 آتىر لە، تۇتۇر لە.
 بۇل بۇيونجا آنا آغلار اوْزە - اوْزە...
 آغىز، آجى كۆز ياشلارى
 آخىب قارشىر دىزى،
 چۇخالىر دىزىن شۇر سوپۇ.
 اىرەلەدە اومىد يانىر اوافق بۇيۇ.
 اوْزە - اوْزە آياغىنَا قووڭىز گلير,

وطن - قورىت!
 اىلده يېرگۈن، غۇروب چاغى...
 قدىم مىسخۇر قايالارى
 اوووم - اوووم اووولار،
 قل پە - قل پە داغىلار.
 اشىدىنچە بۇ نالەنى:
 «اويان بالا، اويان بالا!
 وطن سارى بۇيان، بالا!»
 گۈرنە گۈرك اولار، درد اولار،
 اشىدىنە عېرىت اولار.
 اىلده يېرگۈن قورىب چاغى...
 دىنiz قېرى اوزوب كىر.
 كىچمىشىنى گۈرمك اوچون،
 بۇلاغىنى گۈرمك اوچون،
 آنابىردو، آنا ائوى،
 تۇرياغىنى گۈرمك اوچون.
 گىلىپ دۇرار اوزاقداجا،
 باخار، كىندر.
 بۇلۇد كىمى گۈرولدا يار.
 شىمىشك كىمى چاخار كىندر.
 كۆر بۇلاق آچار گۈزونو،
 سوچاغلا يار،
 شۇر دىنizه آخر كىندر.

دىنiz قېرى چىمىز دىر
 كۈرپە سىنى شىرىن سودا،
 چىخار كىندر.
 دىنiz قېرى دادىز دىرار
 كۈرپە سىنى شىرىن سودان،
 چىخار كىندر
 اىلده يېرگۈن، قورىب چاغى
 بىئله چاتار آرزو سونا،
 بىئله يېرىنىيە،
 گۈزو يۇلداقلان وطن.
 بىر دەكى، «آرزو بۇلاغى».

ياناچاڭام گونش گېمەي

فېكىرت صاديق

كۈچورەن: ناصر بوداقى